

Հայաստանի Հանրապետության
Կենտրոնական բանկ

Հայաստանի Հանրապետության
Կենսորոնական բանկ

Տարեկան հաշվետվություն
2007

Հարգելի ընթերցող

2008 թվականի հունվարի 1-ից ուժի մեջ են մտել «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի 6-րդ և 17-րդ հոդվածների դրույթները, որոնց համաձայն՝ փոխվել են ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ներկայացվող հաշվետվությունների ձևաչափերը և կառուցվածքը:

Նախկինում ներկայացվող «ՀՀ կենտրոնական բանկի տարեկան հաշվետվությունը» ներառում էր գնաճի և ֆինանսական կայունության մասին հաշվետվությունները, ՀՀ կենտրոնական բանկի ֆինանսական հաշվետվությունը և կառավարման հաշվետվությունը, ինչպես նաև վիճակագրական հավելված:

Օրենքի նոր պահանջների համաձայն՝ գնաճի հաշվետվությունը ներկայացվելու է եռամսյակային պարբերականությամբ հրապարակվող «Հայաստանի Հանրապետության դրամավարկային քաղաքականության ծրագիր», «Գնաճի հաշվետվություն» պարբերականում, որը, ըստ «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի մասին» օրենքի, տարեկան երկու անգամ ներկայացվելու է Ազգային ժողով: Բացի այդ, տարեկան պարբերականությամբ հրատարակվելու են «Ֆինանսական կայունության հաշվետվությունը» և «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի վիճակագրական տեղեկագիրը»:

Զեզ ներկայացվող «ՀՀ կենտրոնական բանկի տարեկան հաշվետվությունը» ներառում է.

- Կենտրոնական բանկի կառավարումը
- Միջազգային պահուստների մակարդակը և կառավարումը
- Կանխիկ դրամաշրջանառությունը
- Առևտրային կազմակերպությունների վարկանշումը
- Փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարը
- Այլ դրույթներ
- Կենտրոնական բանկի տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունը:

Քանի որ «ՀՀ կենտրոնական բանկի տարեկան հաշվետվությունը» նոր ձևաչափով հրապարակվում է առաջին անգամ, ակնկալում ենք շահագրգիռ կողմերի կարծիքներն ու առաջարկները, որոնք կնպաստեն հանրությանը ներկայացվող հաշվետվության բարելավմանն ու կատարելագործմանը:

ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհուրդ

Բ ո վ ա ն դ ա կ ու թ յ ու ն

Կենտրոնական բանկի խնդիրները	5
2007 թվականի արդիական խնդիրները	6
Կենտրոնական բանկի կառավարումը	8
ԿԲ կառուցվածքը	12
Հասարակայնության հետ կապեր	17
Անձնակազմի կառավարում.....	18
Միջազգային համագործակցություն	20
Ներքին աուդիտ	21
Դրամավարկային քաղաքականությունը	23
ՀՀ ֆինանսական համակարգը	24
ՀՀ վճարահաշվարկային համակարգը	26
Միջազգային պահուստների մակարդակը և կառավարումը	27
Կանխիկ դրամաշրջանառությունը	30
Առևտրային կազմակերպությունների վարկանշում	34
Փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարը	35
2008 թվականի արդիական խնդիրները	36
ՀՀ ԿԲ տարեկան ֆինանսական հաշվետվություն	39

ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

«ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի հիմնական խնդիրը Հայաստանի Հանրապետությունում գների կայունությունն ապահովելն է: Իր հիմնական խնդիրն իրագործելու նպատակով ՀՀ կենտրոնական բանկի գործառույթն է հանդիսանում գների կայունության ապահովմանն ուղղված միջոցների ձեռնարկումը:

ՀՀ կենտրոնական բանկի խնդիրներն են՝

- ա) Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական համակարգի կայունության և բնականոն գործունեության ապահովումը, այդ թվում՝ Հայաստանի Հանրապետության բանկային համակարգի կայունության, իրացվելիության, վճարունակության և բնականոն գործունեության համար անհրաժեշտ պայմաններ ապահովելը.
- բ) գործուն վճարահաշվարկային համակարգ ստեղծելն ու զարգացնելը.
- գ) Հայաստանի Հանրապետության արժույթի թողարկումը, դրամաշրջանառության կազմակերպումը և կարգավորումը.
- դ) հանցավոր ճանապարհով ստացված եկամուտների օրինականացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի կազմակերպումն ու կարգավորումը.
- ե) արժեթղթերում ներդրողների պաշտպանության, շուկայում արժեթղթերի արդար գնագոյացման համակարգի ձևավորմանն ու պահպանման, արժեթղթերի արդար, թափանցիկ և վստահելի շուկայի կանոնակարգված և բնականոն գործունեության և զարգացման համար անհրաժեշտ պայմանների ապահովումը:

Իր հիմնական խնդիրն իրագործելու նպատակով ՀՀ կենտրոնական բանկը մշակում, հաստատում և իրականացնում է դրամավարկային քաղաքականության ծրագրերը: Այլ խնդիրներն իրագործելու նպատակով Կենտրոնական բանկը՝

- ա) իրականացնում է Կառավարության բանկային սպասարկումը.
- բ) հանդիսանում է Կառավարության ֆինանսական գործակալն ու խորհրդատուն.
- գ) լիցենզավորում է բանկերը, օրենքով նախատեսված դեպքերում՝ նաև այլ անձանց, կարգավորում և վերահսկում է դրանց գործունեությունը.
- դ) որպես վերջին ատյանի վարկատու՝ վարկեր է տրամադրում բանկերին.
- ե) կարգավորում և վերահսկում է վճարահաշվարկային համակարգի, այդ թվում՝ վճարահաշվարկային ծառայություններ մատուցող կազմակերպությունների, որոնք բանկ չեն, գործունեությունը.
- զ) տիրապետում, օգտագործում և տնօրինում է Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստները.
- է) իրականացնում է դրամավարկային և ֆինանսական համակարգի վիճակագրության հավաքագրումը, ամփոփումը և հրապարակումը.
- ը) իրականացնում է հանցավոր ճանապարհով ստացված եկամուտների օրինականացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման վերաբերյալ տեղեկությունների հավաքագրումը, համակարգումն ու վերլուծությունը, տեղեկությունների փոխանակումը և տրամադրումը ներպետական իրավասու մարմիններին և միջազգային կազմակերպություններին, իսկ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով նախատեսված դեպքերում՝ նաև այլ պետությունների իրավասու մարմիններին:

Եթե ՀՀ կենտրոնական բանկի մյուս խնդիրները հակասում են իր հիմնական խնդրին, ՀՀ կենտրոնական բանկն առաջնություն է տալիս հիմնական խնդրին և ղեկավարվում է դրա իրագործման անհրաժեշտությամբ:

2007 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

«ՀՀ» կենտրոնական բանկի համար 2007թ. արդիական են համարվել հետևյալ խնդիրները.

- Գնաճի նպատակային թիրախը ապահովելու նպատակով բարձրացնել դրամավարկային քաղաքականությանն առնչվող որոշումների ընդունմանը նպաստող գործընթացների որակը և արդյունավետությունը, խորությամբ ուսումնասիրել գնաճի բնույթը և նպաստել գնաճի նպատակադրման քաղաքականության կատարելագործմանը¹:
- Միջազգային պահուստների կառավարման ոլորտում անցնել կառավարման առավել արդյունավետ՝ եռամսկարգակ համակարգի, ինչը հնարավորություն կտա ֆինանսական շուկաների բարձր տատանողականության պարագայում իրականացնել միջազգային պահուստների օպտիմալ ներդրումներ և ռիսկի ընդունելի մակարդակի պայմաններում ապահովել եկամտաբերության աննախադեպ բարձր մակարդակ:
- Ներդնել նոր վերահսկողական համակարգ, ըստ որի պետք է հստակ տարանջատվեն կանխարգելիչ (prudential), շուկայական վարվելակարգի պահպանման (market conduct) և սպառողների շահերի պաշտպանությանն ուղղված կարգավորման և վերահսկողական գործընթացները:
- ՀՀ ապահովագրական ոլորտի օրենսդրությունը համապատասխանեցնել եվրոպական և Ապահովագրողների վերահսկող մարմինների միջազգային ասոցիացիայի կողմից մշակված ստանդարտներին: Ապահովագրական շուկայի բնականոն գործունեության համար անհրաժեշտ ինստիտուտների՝ ակտուարների, ապահովագրական դեպքերի գրանցման և գնահատման ենթակառուցվածքների ներդրում և դրան զուգահեռ, համարժեք վերահսկողության և կարգավորման դաշտի ձևավորում:
- Շվեդական բորսայի օպերատոր O-Էմ-Էքս-ի (OMX) հետ իրականացնել Հայաստանի արժեթղթերի շուկայի զարգացման հեռանկարների ուսումնասիրության և զարգացման առաջարկությունների ծրագիրը: Տվյալ ծրագրի առաջնային խնդիրներն են՝ Հայաստանի ֆոնդային բորսայի և Կենտրոնական դեպոզիտարիայի առևտրայնացումը և արժեթղթերի շուկա բանկերի ու վարկային կազմակերպությունների ուղղակի մուտքի թույլատրումը:
- Շարունակել ակտիվ մասնակցությունը կենսաթոշակային համակարգի բարեփոխումների հետ կապված աշխատանքներին²:
- ՀՀ վճարահաշվարկային համակարգի զարգացումը իրականացնել 3 հիմնական ուղղություններով.
 1. անկանխիկ վճարումների զարգացում,
 2. վճարային համակարգերի հսկողության աշխատանքների ապահովում,
 3. վճարահաշվարկային կազմակերպությունների գործունեության իրավական դաշտի կատարելագործում:
- Շարունակելով ամբողջությամբ ապահովել կանխիկ դրամի նկատմամբ տնտեսության պահանջը (ըստ յուրաքանչյուր անվանական արժեքի):

¹ Խնդրի իրականացման վերաբերյալ հաշվետվությունը ներկայացվում է եռամսյակը մեկ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից թողարկվող «ՀՀ դրամավարկային քաղաքականության ծրագիր» և «Գնաճի հաշվետվություն» պարբերականում:

² Խնդրի իրականացման վերաբերյալ հաշվետվությունը ներկայացվում է «ՀՀ կենտրոնական բանկի բանբեր» եռամսյա պարբերականում, «Հայաստանի ֆինանսական համակարգը. զարգացումը, կարգավորումը, վերահսկողությունը» տարեկան հաշվետվությունում և «Ֆինանսական կայունության հաշվետվությունում»:

- Կանխիկ դրամաշրջանառության կազմակերպման և կարգավորման նպատակով մշակել ՀՀ կանխիկ դրամաշրջանառության համակարգի զարգացման հայեցակարգը:
- Շարունակել միջազգային ծրագրերի շրջանակում ՀՀ կենտրոնական բանկի հուշադրամների թողարկման գործընթացը:
- Ջարգացնել Հայաստանի Հանրապետությունում անկանխիկ վճարումների համակարգը, այդ թվում՝ մշակել «Կանխիկ գործառնությունների սահմանափակման մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծ³:
- Իրականացնել կրթական ծրագրեր տնտեսական թեմաներ լուսաբանող լրագրողների և հանրակրթական դպրոցներում տնտեսագիտություն դասավանդող ուսուցիչների համար, ինչպես նաև ընդհանուր ուղղվածության կրթական ծրագրեր՝ ֆինանսատնտեսական ոլորտի վերաբերյալ բնակչության տեղեկացվածության մակարդակը բարձրացնելու նպատակով:
- Ապահովել ՀՀ կենտրոնական բանկում անձնակազմի կառավարման համակարգի ամբողջականությունը և կառավարման գործընթացների առավել արդյունավետ իրականացումը:
- Ընդլայնել ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից վարկանշված առևտրային կազմակերպությունների թիվը և կատարելագործել ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից կազմակերպությունների վարկանշման մեթոդաբանությունը:
- Ջարգացնել ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնի՝ որպես ֆինանսական հետախուզություն իրականացնող ազգային մարմնի ինստիտուցիոնալ և ֆունկցիոնալ կարողությունները՝ հիմնված աշխարհի լավագույն փորձի վրա:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից 2007թ. իրականացված աշխատանքները համահունչ են ՀՀ կենտրոնական բանկի զարգացման տեսլականին:

³ Խնդրի իրականացման վերաբերյալ հաշվետվությունը ներկայացվում է «ՀՀ կենտրոնական բանկի բանբեր» եռամսյա պարբերականում, «Հայաստանի ֆինանսական համակարգը. զարգացումը, կարգավորումը, վերահսկողությունը» տարեկան հաշվետվությունում և «Ֆինանսական կայունության հաշվետվությունում»:

ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ

«ՀՀ Կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված է, որ Կենտրոնական բանկի կառավարման բարձրագույն մարմինը ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհուրդն է:

Խորհուրդը կազմված է ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահից, նրա տեղակալից և հինգ անդամներից: ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահը և նրա տեղակալը ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհրդի կազմում ընդգրկվում են ի պաշտոն:

ՀՀ Կենտրոնական բանկի բարձրագույն պաշտոնատար անձը **ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահն** է: Կենտրոնական բանկի նախագահը նշանակվում է ՀՀ նախագահի առաջարկությամբ՝ ՀՀ Ազգային ժողովի կողմից՝ վեց տարի ժամկետով և պատասխանատու է ՀՀ Կենտրոնական բանկի խնդիրների իրագործման համար: ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահը կոորդինացնում է ՀՀ Կենտրոնական բանկի բնականոն աշխատանքը, ներկայացնում է ՀՀ Կենտրոնական բանկը Հայաստանի Հանրապետությունում, այլ պետություններում և միջազգային կազմակերպություններում, իրականացնում է օրենքով ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհրդի իրավասությանը չվերապահված այլ լիազորություններ: ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահի բացակայության կամ պարտականությունների կատարման անհնարինության դեպքում նրան փոխարինում է **ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահի տեղակալը**, իսկ տեղակալի բացակայության կամ պարտականությունների կատարման անհնարինության դեպքում՝ Կենտրոնական բանկի խորհրդի՝ տարիքով ավագ անդամը: ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահի տեղակալին նշանակում է ՀՀ նախագահը՝ վեց տարի ժամկետով: ՀՀ Կենտրոնական բանկի նախագահը և նրա տեղակալը, ինչպես նաև խորհրդի անդամները չեն կարող լինել որևէ կուսակցության ղեկավար մարմնի անդամ, կատարել այլ աշխատանք, բացի գիտական, մանկավարժական, ստեղծագործական աշխատանքից:

Կենտրոնական բանկի խորհրդի մյուս հինգ անդամներին նշանակում է Հայաստանի Հանրապետության նախագահը՝ հինգ տարի ժամկետով: ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհրդի անդամները չեն կարող Կենտրոնական բանկում այլ պաշտոն զբաղեցնել:

ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհուրդ

ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհրդի նիստերը գումարվում են ըստ անհրաժեշտության՝ նախագահի, նրա տեղակալի կամ խորհրդի առնվազն երեք անդամի պահանջով, բայց ոչ պակաս, քան ամիսը մեկ անգամ: ՀՀ Կենտրոնական բանկի խորհուրդը հաստատում է ՀՀ Կենտրոնական բանկի կանոնադրությունը, Հայաստանի Հանրապետության դրամավարկային քաղաքականության ծրագիրը, ՀՀ Կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող բաց շուկայական գործառնությունների, տրամադրվող վարկերի և ներգրավվող ավանդների սահմանաքանակներն ու տոկոսադրույքները, ՀՀ Կենտրոնական բանկում պարտադիր պահուստավորում իրականացնելու կարգը և պայմանները, ընդունում է ՀՀ Կենտրոնական բանկի նորմատիվ ակտերը, օրենքով սահմանված կարգով տալիս է բանկային գործունեության և այլ լիցենզիաներ, ուժը կորցրած կամ անվավեր է ճանաչում դրանք, սահմանում է բանկերի և այլ անձանց լիցենզավորման կարգը, հաստատում է բանկերի գործունեությունը կարգավորող նորմատիվները և դրանց հաշվարկման կարգը, իրականացնում է օրենքով նախատեսված այլ լիազորություններ:

ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհուրդը 2007թ. գումարել է 56 նիստ և ընդունել 439 որոշում, որից 109-ը նորմատիվային որոշումներ են (ֆինանսական համակարգի գործունեությունը կարգավորող կանոնակարգերի հաստատման, գործող կարգերում փոփոխությունների և լրացումների կատարման /76 որոշում/, ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հուշադրամներ և դրամանիշեր շրջանառության մեջ դնելու /8 որոշում/, ապահովագրական ընկերությունների գործունեությունը կարգավորող նորմատիվ ակտերի սահմանման /19 որոշում/, արժեթղթերի շուկայի գործունեության տնտեսական նորմատիվների /3 որոշում/, բանկային տոկոսի հաշվարկային դրույթի սահմանման /3 որոշում/ մասին), 330-ը՝ անհատական (դրամական փոխանցումներ իրականացնելու և վճարահաշվարկային համակարգում մասնակցության թույլտվություն տրամադրելու /34 որոշում/, ֆինանսական շուկայում Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի գործառնությունների տոկոսադրույթների /12 որոշում/, ԿԲ կողմից թողարկվող հուշադրամների ուրվագծերը հաստատելու /4 որոշում/, Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պահուստների վիճակի և կազմի վերաբերյալ տեղեկատվության /3 որոշում/, արտարժույթի առավանճառքի գործառնություններ իրականացնելու լիցենզիա տրամադրելու կամ ուժը կորցրած ճանաչելու /67 որոշում/, բանկային, բրոքերային, դիլերային գործունեություն իրականացնելու լիցենզիա տրամադրելու /26 որոշում/, մասնագիտական որակավորում շնորհելու /12 որոշում/, գրավատների /21 որոշում/, վարկային կազմակերպությունների /23 որոշում/, Հայաստանի ֆոնդային բորսայի /19 որոշում/, Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիայի /8 որոշում/, ապահովագրական ընկերությունների /13 որոշում/, ՀՀ ԿԲ ծախսերի նախահաշվի և կապիտալ ներդրումների ծրագրի կատարողականը հաստատելու /3 որոշում/, ՀՀ ԿԲ ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնի վարքագծի կանոնները հաստատելու, կանոնադրության մեջ լրացումներ կատարելու, կենտրոնի և վերստուգիչ խմբի աշխատանքային ծրագրերի հաստատման, անդամների նշանակման և ազատման /28 որոշում/ մասին և 57 այլ որոշումներ):

ՀՀ կենտրոնական բանկի վարչություն

ՀՀ կենտրոնական բանկի վարչությունը ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահին առընթեր խորհրդակցական մարմին է, որն իր գործունեությունն իրականացնում է նիստերի միջոցով: Նիստերը, որպես կանոն, գումարվում են երկու շաբաթը մեկ անգամ՝ խորհրդի հերթական նիստերի գումարման օրվան հաջորդող չորեքշաբթի օրը:

Վարչության նիստերը վարում է ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահը, իսկ վերջինիս բացակայության դեպքում՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահի տեղակալը:

Վարչության անդամների կողմից խորհրդի նիստում քննարկվելիք հարցերը ներկայացվում են ՀՀ կենտրոնական բանկի վարչություն:

2007 թ. գումարվել է ՀՀ կենտրոնական բանկի վարչության 28 նիստ:

Դրամավարկային քաղաքականության կոմիտե

Դրամավարկային քաղաքականության կոմիտեի գործառնություններն են՝ նախորդ շաբաթվա ընթացքում իրականացված դրամավարկային քաղաքականության, բանկային համակարգում, ֆինանսական շուկայում ձևավորված իրավիճակի, ՀՀ կենտրոնական բանկի գործառնությունների, ինչպես նաև դրամավարկային և պետական բյուջեի հետ փոխհարաբերություններին առնչվող ցուցանիշների քննարկումը:

Դրամավարկային քաղաքականության կոմիտեն քննարկում է նաև նախորդ տասնօրյակում զնաճի զնահատումների վերաբերյալ ՀՀ կենտրոնական բանկի վիճակագրության վարչության և Հայաստանի Հանրապետության ազգային վիճակագրական ծառայության դիտարկումների արդյունքները:

Դրամավարկային քաղաքականության կոմիտեի նիստերը գումարվում են ՀՀ կենտրոնական բանկում, ամեն ուրբաթ:

2007 թ. տեղի է ունեցել Դրամավարկային քաղաքականության կոմիտեի 51 նիստ:

Ներդրումային հանձնաժողով

Ներդրումային հանձնաժողովն իր լիազորությունների սահմաններում որոշումներ կայացնելու իրավասություններ ունեցող հանձնաժողով է, որը, Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի միջազգային պահուստների կառավարման վերաբերյալ խորհրդի որոշումներին համապատասխան, իրականացնում է միջազգային պահուստների կառավարման որոշումների ընդունման և դրանց կատարման վերահսկողության գործառույթներ, ինչպես նաև քննարկում է ներդրումային գործունեության ընթացիկ կորրեկցիաներն առնչվող խնդիրները և ֆինանսական վերլուծության արդյունքները:

Հանձնաժողովի նիստերը, որպես կանոն, գումարվում են ամիսը մեկ անգամ, որտեղ քննարկվում են՝ ՀՀ միջազգային պահուստների կառավարման կատարողականները, ակտիվների ռազմավարական տեղաբաշխման մասին խորհրդի որոշման նախագծերը, ՀՀ միջազգային պահուստների կազմի և կառուցվածքի մասին տեղեկանքները, միջազգային ֆինանսական շուկաներում առկա միտումների վերլուծության և վերջիններիս զարգացման հնարավոր ուղղությունների կանխատեսումների վերաբերյալ և այլ հարցեր:

2007 թ. գումարվել է Ներդրումային հանձնաժողովի 15 նիստ:

Լիցենզավորման և վերահսկողության հանձնաժողով

Լիցենզավորման և վերահսկողության հանձնաժողովը քննարկում է՝

ա) բանկերի և օտարերկրյա բանկերի մասնաճյուղերի ստեղծմանը նախնական հավանություն տալու, բանկերի և օտարերկրյա բանկերի մասնաճյուղերի գրանցման և լիցենզավորման,

բ) բանկերի մասնաճյուղերի, ներկայացուցչությունների, ինչպես նաև օտարերկրյա բանկերի ներկայացուցչությունների գրանցման,

գ) մասնագիտացված անձանց ինքնակարգավորվող կազմակերպությունների, դրանց կանոնների գրանցման,

դ) այլ անձանց լիցենզավորման,

ե) «Բանկերի և բանկային գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով և Կենտրոնական բանկի խորհրդի կողմից հաստատված Կանոնակարգ 1-ով նախատեսված փոփոխությունների գրանցման,

զ) բանկի ղեկավարների (բացառությամբ կառուցվածքային ստորաբաժանումների ղեկավարների), ինչպես նաև Կենտրոնական բանկի կողմից լիցենզիա ստացող այլ անձանց որակավորման և մասնագիտական համապատասխանության,

է) արժեթղթերի շուկայում մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու որակավորման,

ը) արժեթղթերի գրանցման հայտարարագրի գրանցման հարցերը,

թ) բանկի կողմից թույլ տրված օրենսդրական խախտումները, առկայության դեպքում՝ բանկի բացատրությունները և առարկությունները,

ժ) խախտում թույլ տված բանկի և (կամ) ղեկավարի նկատմամբ պատժամիջոց կիրառելու նպատակահարմարությունը,

ժա) Կենտրոնական բանկի կողմից գրանցված կամ լիցենզիա ստացած, ինչպես նաև Կենտրոնական բանկի կողմից վերահսկվող այլ անձանց կողմից թույլ տրված օրենսդրական խախտումները, առկայության դեպքում՝ նրանց բացատրությունները և առարկությունները, նրանց նկատմամբ պատժամիջոց կիրառելու նպատակահարմարությունը,

ժբ) «ա-ժա» ենթակետերին առնչվող այլ հարցեր,

ժգ) Կենտրոնական բանկի այլ իրավական ակտերով նախատեսված այլ լիազորություններից բխող հարցեր:

Հանձնաժողովի նիստերը գումարվում են ըստ անհրաժեշտության, բայց ոչ պակաս, քան շաբաթը մեկ անգամ:

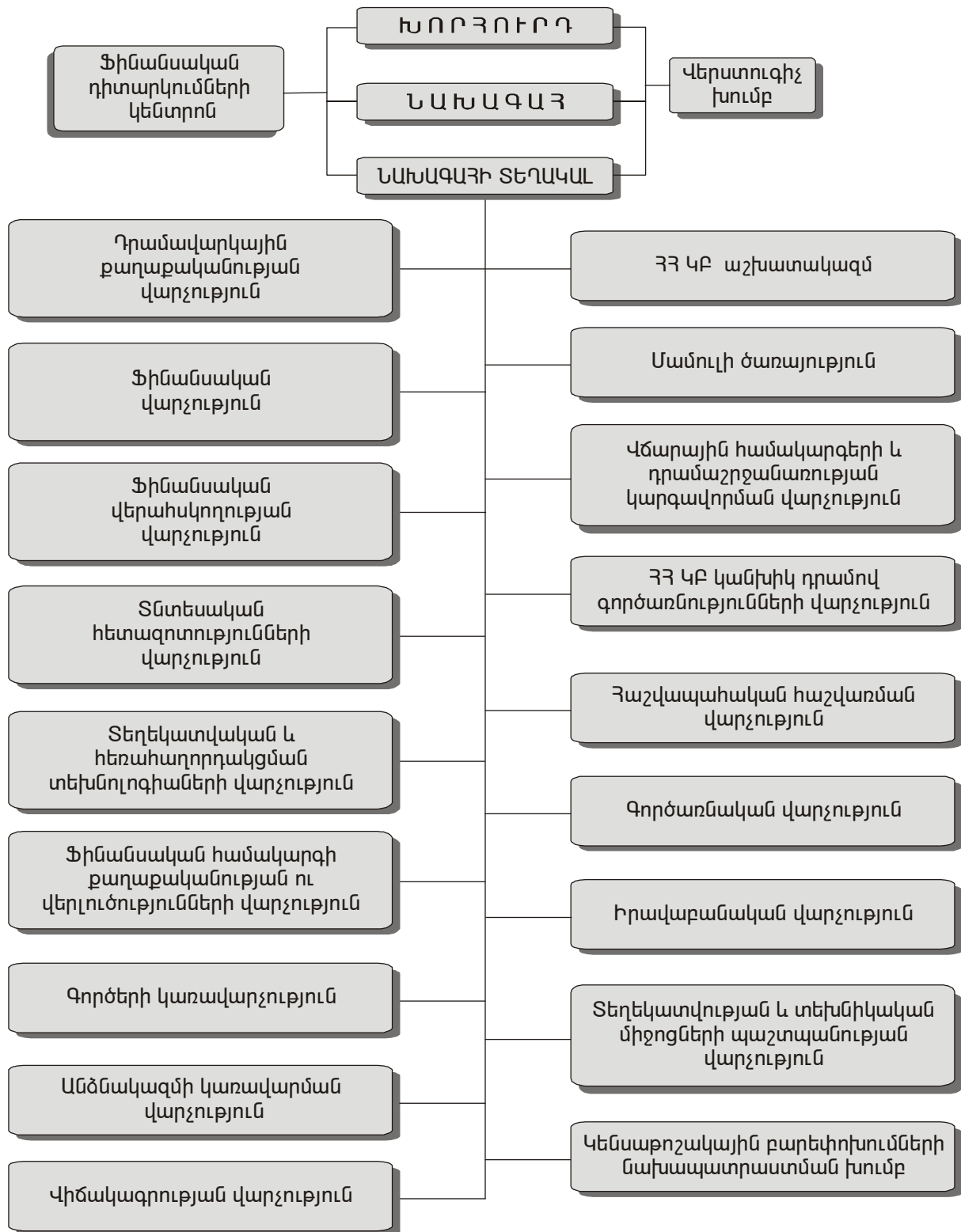
2007թ. գումարվել է Լիցենզավորման և վերահսկողության հանձնաժողովի 66 նիստ:

ՀՀ կենտրոնական բանկի բյուջետային հանձնաժողով

Հանձնաժողովի իրավասություններն են՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի ծախսերի նախահաշվի և կապիտալ ներդրումների ծրագրի կազմումը, նախնական հաստատումը, ընթացիկ տարում հաստատված ծրագրի ծախսային հոդվածներում առաջարկվող փոփոխությունների քննարկումը, ծախսերի նախահաշվի և կապիտալ ներդրումների ծրագրի կատարումն ու վերահսկումն ապահովող հաշվետվությունների քննարկումը և դրանց ներկայացումը ՀՀ կենտրոնական բանկի խորհրդին:

2007թ. գումարվել է Բյուջետային հանձնաժողովի 30 նիստ:

ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ

Պրամավարկային քաղաքականության վարչություն

Հիմնական նպատակներն են՝ գնաճի կառավարմանը և ֆինանսական համակարգի կայունության ապահովմանն ուղղված դրամավարկային քաղաքականության մշակումը, մակրոտնտեսական հետազոտությունների և կանխատեսումների իրականացումը տնտեսության բոլոր հատվածների (իրական, պետական, արտաքին և ֆինանսական) համար, ՀՀ Կառավարության հետ մակրոտնտեսական քաղաքականության ծրագրերի համատեղ մշակումը և իրագործման ընթացքում դրամավարկային և հարկաբյուջետային քաղաքականությունների կոորդինացումը, արժույթային քաղաքականության մշակումը և զարգացումը, համագործակցությունը միջազգային կազմակերպությունների հետ, ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող դրամավարկային քաղաքականության թափանցիկության և հրապարակայնության ապահովումը:

Ֆինանսական վարչություն

Հիմնական նպատակը դրամավարկային քաղաքականության իրականացումն է, որից ելնելով՝ ներքին ֆինանսական շուկայում կատարվում են գործառնություններ՝ համաձայն վարչության կողմից պատրաստվող իրացվելիության կարճաժամկետ (ամսական) ծրագրման:

Վարչության հիմնական խնդիրներից է նաև միջազգային պահուստների կառավարումը, որի նպատակով արտաքին շուկաներում իրականացնում է գործառնություններ և արտաքին ռիսկերի կառավարում:

Ֆինանսական վերահսկողության վարչություն

Հիմնական խնդիրներն են՝ ֆինանսական համակարգի կայունության և բնականոն գործունեության ապահովման նպատակով ֆինանսական հաստատություններում առաջացող ռիսկերի վաղ բացահայտումը, գնահատումը և կանխարգելումը, արժեթղթերում ներդրողների շահերի պաշտպանությունը, արժեթղթերի շուկայի թափանցիկության և արժեթղթերի գնագոյացման համակարգի արժանահավատության ապահովումը, արժեթղթերի շուկայում համակարգային ռիսկերի նվազեցումը:

Ֆինանսական համակարգի քաղաքականության և վերլուծությունների վարչություն

Հիմնական խնդիրը կայուն ֆինանսական համակարգ և ֆինանսական համակարգի կարգավորման ու վերահսկողության միջազգային չափանիշներին համապատասխանող կառուցվածք ձևավորելն է: Այդ նպատակով վարչությունը բացահայտում է Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական համակարգում առկա հիմնախնդիրները, գնահատում է երկրի ֆինանսական կայունությանը սպառնացող հավանական ռիսկերը, ուսումնասիրում է է միջազգային լավագույն փորձը և կատարում հետազոտություններ՝ առկա խնդիրներին համապատասխան լուծումներ տալու համար: Վարչությունը իրականացնում է նաև ՀՀ-ում նոր ֆինանսական ինստիտուտների և ենթակառուցվածքների ներդրման աշխատանքներ:

Վճարային համակարգերի և դրամաշրջանառության կարգավորման վարչություն

Հիմնական նպատակներն են՝ ՀՀ-ում գործուն վճարահաշվարկային համակարգի ստեղծումն ու զարգացումը, որի համար իրականացնում է՝ ՀՀ վճարահաշվարկային համակարգի զարգացման ռազմավարության մշակում և գործունեության կարգավորում, վճարային ծառայություն մատուցող կազմակերպությունների կողմից ստեղծվող և/կամ օգտագործվող վճարային համակարգերի և

վճարային գործիքների կանոնակարգում, վճարահաշվարկային բնագավառում հնարավոր զեղծարարությունների դեմ ուղղված միջոցառումների մշակում, Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթի թողարկում, ՀՀ կանխիկ դրամաշրջանառության արդյունավետ կազմակերպում ու կարգավորում, ՀՀ կենտրոնական բանկի հաճախորդների դրամարկղային սպասարկում:

Վիճակագրության վարչություն

Հիմնական նպատակներն են՝ ՀՀ դրամավարկային և ֆինանսական հատվածի, վճարային հաշվեկշռում դրամավարկային կարգավորման մարմինների և ֆինանսական հատվածի՝ արտաքին աշխարհի հետ գործառնությունների, ինչպես նաև արտաքին պահանջների ու պարտավորությունների վերաբերյալ վիճակագրության հավաքագրումը, մշակումը, ամփոփումը և տարածումը, ինչպես նաև համապատասխան մեթոդաբանության զարգացումը և համապատասխանեցումը միջազգային չափանիշներին և լավագույն փորձին:

ՀՀ ԿԲ կանխիկ դրամով գործառնությունների վարչություն

Հիմնական նպատակներն են՝ ՀՀ տարածքում գործող բանկերի և ՀՀ կենտրոնական բանկի այլ հաճախորդների դրամարկղային սպասարկումը, Կենտրոնական բանկ մուտքագրված կանխիկ դրամի վերահաշվումը, հնամաշ, կեղծ և անվճարունակ դրամանիշերի տեսակավորումը, կանխիկ դրամի շրջանառության ընթացքում զանգվածի զտումը հնամաշ, կեղծ և անվճարունակ դրամանիշերից:

ՀՀ ԿԲ վերստուգիչ խումբ

Վերստուգիչ խմբի նպատակը ՀՀ կենտրոնական բանկի գործունեության անկախ և անկողմնակալ գնահատման հիման վրա ստացված տեղեկատվության տրամադրումն է ՀՀ կենտրոնական բանկի ղեկավարությանը և հայտնաբերված թերությունների և սխալների շտկման ու առկա հիմնախնդիրների լուծման վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացումը:

Վերստուգիչ խմբի խնդիրն է Կենտրոնական բանկի գործունեությանն առնչվող ռիսկերի ուսումնասիրումը, դրանց նվազեցման և կանխարգելման ներքին հսկողության մեխանիզմների արդյունավետության գնահատումը:

ՀՀ կենտրոնական բանկի աշխատակազմ

Հիմնական նպատակը Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի նախագահի, տեղակալի, խորհրդի բնականոն աշխատանքի, ստորաբաժանումների և ղեկավարության միջև փոխհամագործակցության, ինչպես նաև Կենտրոնական բանկում փաստաթղթաշրջանառության անընդհատության ապահովումն է:

ՀՀ ԿԲ մամուլի ծառայություն

Հիմնական նպատակներն են՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի ղեկավարությանը տեղական և ռուսական ՁԼՄ-ներում հրապարակվող տեղեկատվության տրամադրումը, ՀՀ կենտրոնական բանկի և Հայաստանի բանկային համակարգի վերաբերյալ տեղեկատվական հոսքերի ապահովումը, ՁԼՄ-ների միջոցով հասարակությանը ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող քաղաքականության վերաբերյալ պաշտոնական տեղեկատվության հաղորդումը, ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին արտասահմանյան տեղեկատվական գործակալություններին, առանձին հրատարակություններին տվյալների տրամադրումը և ՀՀ կենտրոնական բանկի իմիջի ձևավորումը:

Հաշվապահական հաշվառման վարչություն

Հիմնական նպատակներն են՝ ՀՀ կենտրոնական բանկում հաշվապահական հաշվառման վարումը՝ հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների համաձայն, ՀՀ կենտրոնական բանկի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մշակումը, եռամսյակային և տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների, ԿԲ ծախսերի նախահաշվի և կապիտալ ներդրումների ծրագրի կազմումը, կատարումը և վերահսկումը:

Տնտեսական հետազոտությունների վարչություն

Հիմնական նպատակներն են՝ տնտեսագիտական տեսությունների գործնական կիրառումը դրամավարկային քաղաքականության մշակման և իրականացման գործընթացում, երկարաժամկետ հատվածում ՀՀ տնտեսության զարգացման սցենարների մշակումը, մակրո- և միկրոտնտեսական հետազոտությունների իրականացումը տնտեսության առանձին հատվածների (իրական, պետական, արտաքին և ֆինանսական) համար, տնտեսագիտական տեսությունների և դրանց գործնական կիրառման միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը:

Գործառնական վարչություն

Հիմնական նպատակներն են՝ ներքին և արտաքին շուկաներում ՀՀ ԿԲ ֆինանսական գործառնությունների կատարումը, ՀՀ Կառավարության, առևտրային բանկերի և ՀՀ կենտրոնական բանկի այլ հաճախորդների բանկային սպասարկումը, ՀՀ կենտրոնական բանկի թղթակցային հաշիվների վարումը, պետական արժեթղթերի հաշվառման Դեպո համակարգով գործառնությունների իրականացումը:

Իրավաբանական վարչություն

Հիմնական նպատակներն են՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդունվող նորմատիվային և անհատական իրավական ակտերի համապատասխանության ապահովումը ՀՀ օրենսդրության նորմերին, ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող գործառնությունների և կնքվող գործարքների համապատասխանության ապահովումը ՀՀ օրենսդրության պահանջներին, ՀՀ կենտրոնական բանկի շահերի պաշտպանությունը ՀՀ կամ այլ պետությունների դատարաններում, ՀՀ բանկային, արժույթային, ապահովագրական, արժեթղթերի շուկան կարգավորող օրենսդրության, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի գործունեությանը առնչվող այլ օրենքների և իրավական ակտերի ստեղծմանն ու կատարելագործմանն օժանդակումը, ՀՀ կենտրոնական բանկի ընդունած նորմատիվային իրավական ակտերի համակարգումը և դրանց կանոնակարգման վերաբերյալ առաջարկությունների մշակումը, դատական փորձի ուսումնասիրումը և ամփոփումը՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ներկայացված հայցերի մասով, ՀՀ կենտրոնական բանկի միջազգային կապերի իրավական ապահովումը, ՀՀ տարածքում գործող բանկերի, օտարերկրյա բանկերի մասնաճյուղերի, վարկային կազմակերպությունների, ապահովագրական ընկերությունների, վճարահաշվարկային կազմակերպությունների, գրավատների, արժեթղթերի շուկայի մասնագիտացված մասնակիցների, արտարժույթի դիլերային-բրոքերային առուվաճառք իրականացնող անձանց, փոխանակման կետերի և ԿԲ կողմից լիցենզավորվող այլ անձանց, իսկ օրենքով նախատեսված դեպքերում՝ նաև արժեթղթերի հրապարակային առաջարկություններով հանդես եկող անձանց լիցենզավորումը և վարույթների իրականացումը:

Տեղեկատվության և տեխնիկական միջոցների պաշտպանության վարչություն

Հիմնական նպատակը ՀՀ կենտրոնական բանկի կայուն ու հուսալի գործունեության ապահովումն է:

Գործերի կառավարչություն

Հիմնական նպատակն է՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահի, նախագահի տեղակալի, խորհրդի անդամների և աշխատակիցների աշխատանքային պատշաճ պայմանների և բանկի նորմալ գործունեության ապահովումը, այդ թվում՝ շենքերի և շինությունների շահագործումը և սպասարկումը, տեխնիկայի, գույքի և տնտեսական ապրանքների մատակարարումը և սպասարկումը, ավտոտնտեսության սպասարկումը:

Տեղեկատվական և հեռահաղորդակցման տեխնոլոգիաների վարչություն

Հիմնական նպատակներն են՝ մշակել և իրականացնել ՀՀ կենտրոնական բանկի ավտոմատացման ռազմավարությունը, ստեղծել, ներդնել և զարգացնել ՀՀ կենտրոնական բանկի ներբանկային ու միջբանկային տեղեկատվական և ցանցային համակարգեր՝ բանկային և տեղեկատվական ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառմամբ, ապահովել ՀՀ կենտրոնական բանկի ներբանկային և միջբանկային ավտոմատացված համակարգերի, միջազգային վճարային և այլ տեղեկատվական համակարգերի անխափան և արդյունավետ աշխատանքը, մշակել և ներդնել տեղեկատվական անվտանգության քաղաքականությունը ու ստանդարտները, վերահսկել դրանց պահպանումը, կատարել տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառման հետ կապված ռիսկերի վերլուծություն և կառավարում, գնահատել վտանգները և սպառնալիքները, մշակել և իրականացնել վտանգների նվազեցմանն ուղղված միջոցառումներ, արտակարգ իրավիճակներում իրականացնել տեղեկատվական համակարգերի աշխատունակության ապահովման հատուկ միջոցառումներ:

Ֆինանսական դիտարկումների կենտրոն

Հիմնական նպատակը հանցավոր ճանապարհով ստացված եկամուտների օրինականացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի արդյունավետ մեխանիզմների ստեղծումն է:

ՀՀ ԿԲ կենսաթոշակային բարեփոխումների նախապատրաստման խումբ

Հիմնական նպատակը կենսաթոշակային բարեփոխումների ծրագրի մշակումն է և դրա իրագործման համար անհրաժեշտ միջոցառումների իրականացումը:

Անձնակազմի կառավարման վարչություն

Հիմնական նպատակը ՀՀ կենտրոնական բանկում անձնակազմի կառավարման համակարգի ամբողջականության ապահովումն է՝ հիմնված աշխատատեղերի և աշխատանքի կատարողականի, ՀՀ կենտրոնական բանկի աշխատակիցների ներուժի, կարիքների գնահատման և դրանց համապատասխան վերապատրաստման ծրագրերի մշակման համակարգերի վրա:

Հասարակայնության հետ կապեր

2007 թ. հասարակայնության հետ կապերի ոլորտում իրականացվել են ԿԲ գործունեության լուսաբանման, մեկնաբանման և կրթական ծրագրերի կազմակերպման աշխատանքներ:

Հետևելով հասարակայնության տեղեկացմանն ու իրազեկմանն ուղղված ավանդական քաղաքականությանը՝ ՀՀ կենտրոնական բանկը շարունակել է համագործակցել մի շարք հասարակական կազմակերպությունների, այդ թվում՝ Հայաստանի բանկերի միության, Հայաստանի հիփոթեքային շուկայի մասնակիցների միության և Ապահովագրողների ասոցիացիայի հետ: ՀՀ ֆինանսական օրենսդրությանը վերաբերող բոլոր օրենքների, ենթօրենսդրական ակտերի և կարևոր որոշումների նախագծերը քննարկվել են հիշյալ միությունների ներկայացուցիչների հետ:

Կենտրոնական բանկը պարբերաբար հանդիպումներ է կազմակերպել ՀՀ ֆինանսական դաշտում գործող կազմակերպությունների ղեկավարների հետ, ներկայացրել դրամավարկային քաղաքականության և ֆինանսական վերահսկողության ոլորտում իր գործողությունները, նախատեսվող ծրագրերը, օրենսդրական նախաձեռնությունները: Բանկերի ղեկավարներին եռամսյակային պարբերականությամբ ներկայացվել է հաջորդ եռամսյակի դրամավարկային քաղաքականության ծրագիրը և այդ ուղղությամբ ԿԲ նախատեսված քայլերը, պարբերական քննարկումներ են կազմակերպվել այլ հարցերի շուրջ:

Ելնելով գնաճի նպատակադրման քաղաքականության սկզբունքներից՝ Կենտրոնական բանկը ամսական պարբերականությամբ հրապարակել է ռեպո (վերաֆինանսավորման) գործառնությունների տոկոսադրույքների մասին ԿԲ խորհրդի որոշումները, որոնք ուղենշային են դարձել ՀՀ ձեռնարկությունների և ընկերությունների համար: Որոշման մասին համառոտ հաղորդագրությունը հրապարակվում է ԿԲ խորհրդում որոշման կայացումից անմիջապես հետո, իսկ 10 օրվա ընթացքում հրապարակվում է ԿԲ խորհրդի արձանագրությունն ամբողջությամբ:

Հասարակայնությանը իրազեկման և տեղեկատվության տարածման արդյունավետ միջոցներից է Կենտրոնական բանկի ինտերնետային էջը (www.cba.am), որում ամբողջական տեղեկատվություն է տեղակայված ԿԲ կառուցվածքի, գործունեության, համապատասխան օրենսդրության, վերահսկվող կառույցների, վիճակագրական տվյալների, հրապարակումների և հաղորդագրությունների մասին: Առանձին ներկայացված են այն օրենսդրական նախաձեռնություններն ու նախագծերը, որոնց լրամշակման և բարելավման նպատակով Կենտրոնական բանկն ակնկալում է հասարակության արձագանքը: Էջից օգտվողները հնարավորություն ունեն ծանոթանալու ԿԲ մասնագետների կատարած հետազոտություններին և առաջադրած թեզերին:

Կենտրոնական բանկի մամուլի ծառայությունը 2007 թ. կազմակերպել է 18 մամլո ասուլիսներ, 14 հանդիպումներ և հարցազրույցներ: Լրագրողների գրավոր և բանավոր 34 հարցումների տրվել են սպառիչ պատասխաններ: ԿԲ գործունեության լուսաբանման նպատակով թողարկվել են 88 մամլո հաղորդագրություններ, խորհրդի միստերի մասին՝ 40 և ռեպո գործառնությունների տոկոսադրույքի մասին՝ 23 հաղորդագրություններ:

Տնտեսական թեմաներ լուսաբանող լրագրողների համար Ծաղկաձորում կազմակերպվել է 2 սեմինար՝ հոկտեմբերի 6-7-ը և նոյեմբերի 24-25-ը, որոնց ժամանակ ներկայացվել են նոր օրենսդրական բարեփոխումներին և հայեցակարգերին առնչվող հարցեր: Կենտրոնական բանկի ղեկավարության և ստորաբաժանումների ղեկավարների համար կազմակերպվել է սեմինար՝ ՋԼՄ-ների հետ աշխատանքի հիմունքների վերաբերյալ:

2006 - 2007 ուսումնական տարում Երևանի և մարզերի բարձր դասարան-ցիների համար կազմակերպվել են այցելություններ Կենտրոնական բանկ: Նրանց ներկայացվել են ԿԲ գործունեությունը, հիմնական խնդիրները, փողի և դրամի համառոտ պատմությունը, ցուցադրվել են տեսանյութեր: Վերջում աշակերտները լրացրել են հարցաթերթիկներ: Նշված ժամանակահատվածում էքսկուրսիաներին մասնակցել է 4712 մարդ, որից՝ 4312 աշակերտներ ու ուսանողներ և 400 ուղեկցող ուսուցիչներ:

Հանրակրթական դպրոցներում «Տնտեսագիտություն» դասավանդող ուսուցիչների համար Ֆինանսաբանկային քոլեջում կազմակերպվել են 3 կրթական սեմինարներ՝ «Տնտեսագիտություն. տեսություն և կիրառություն» թեմայով, որոնց, ընդհանուր առմամբ, մասնակցել են 44 ուսուցիչներ՝ 38 դպրոցներից: Նոյեմբերի 19-ին կազմակերպվել է սեմինարներին մասնակցած ուսուցիչների և ԿԲ այցելած լավագույն աշակերտների հանդիպումը Կենտրոնական բանկի նախագահի հետ, տեղի է ունեցել վկայականների հանձնում:

Դրամի շրջանառության 14-ամյակի կապակցությամբ և փոխանակման կետերի կողմից անդորրագրերի տրամադրման կարևորության մասին նկարահանվել են համապատասխանաբար 5 և 2 տեսահոլովակներ, որոնք հեռարձակվել են 4 հեռուստաալիքներով: «Գնաճի հրեշը» կրթական մուլտֆիլմը հեռարձակվել է 2 հեռուստաալիքներով: Դրամի վերաբերյալ ռադիոգովազդներ են պատվիրվել և հեռարձակվել ռադիոկայաններով:

Կենտրոնական բանկը շարունակել է ուսանողների խրախուսմանն ուղղված ծրագիրը: Տնտեսագիտական բուհերի ուսանողները տարեկան երկու անգամ ԿԲ խորհրդին են ներկայացնում իրենց ուսումնասիրությունները, որոնցից լավագույնների հեղինակներն արժանանում են Իսահակ Իսահակյանի անվան կրթաթոշակին: 2007 թվականին կրթաթոշակ են ստացել 12 ուսանողներ:

Հոկտեմբերին հաստատվել է «Կենտրոնական բանկի այցելուների կենտրոնի հայեցակարգը», որը հնարավորություն է տալիս հանրակրթական դպրոցների աշակերտների համար իրականացնելու լայնածավալ կրթական ծրագիր:

Դրամի ներդրման 14-ամյակի կապակցությամբ տնտեսագիտական բուհերի ուսանողների համար կազմակերպվել են Կենտրոնական բանկի նախագահի 2 ելույթներ՝ նվիրված ՀՀ տնտեսական զարգացմանը և ֆինանսական կենտրոն դառնալու հայեցակարգին: Կազմակերպվել են նաև 3 երաժշտական փառատոներ, որոնց մասնակցել են 15 խմբեր և մոտ 1500 ունկնդիրներ:

Անձնակազմի կառավարում

2007 թվականին Անձնակազմի կառավարման վարչությունը կազմավորվել է որպես ինքնուրույն ստորաբաժանում Կենտրոնական բանկի կառուցվածքում:

Համաձայն որդեգրած սկզբունքների՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի կադրային քաղաքականությունը նպատակաուղղվել է կազմակերպության հիմնական գործունեության խթանմանը, աշխատանքի արդյունավետության և աշխատակիցների սոցիալական և մասնագիտական զարգացման պահանջների բավարարմանը:

Անցկացվել են մի շարք հետազոտություններ՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի աշխատակիցներին մոտիվացնող և ապամոտիվացնող, սթրես առաջացնող գործոնները բացահայտելու, Կենտրոնական բանկում կադրերի հոսունության պատճառները պարզելու նպատակով:

Մշակվել են Կենտրոնական բանկի աշխատակիցներին սոցիալական նպաստների հատկացման սկզբունքները:

ՀՀ կենտրոնական բանկում թափուր հաստիքների համալրումը հիմնականում կատարվել է մրցութային կարգով: Գործընթացը կատարելագործելու նպատակով ներդրվել է մրցույթի դիմումների ստացման էլեկտրոնային եղանակ:

ՀՀ կենտրոնական բանկը շարունակել է երիտասարդ մասնագետներ ներգրավելու, նրանց որակավորումը բարձրացնելու և ներուժը օգտագործելու քաղաքականությունը: Ինչպես նախորդ տարիներին, երիտասարդ մասնագետների ընտրությունը կատարվել է առավելապես Ֆինանսաբանկային քոլեջ հիմնադրամի կողմից կազմակերպվող «ՀՀ կենտրոնական բանկ. ներածական դասընթաց» ուսումնական ծրագրի մասնակիցներից: 2007 թվականին Կենտրոնական բանկի գործառնության ստորաբաժանումներում ժամկետային պայմանագրով աշխատել են 28 երիտասարդ մասնագետներ, որոնցից 16-ը համալրել են ՀՀ կենտրոնական բանկի անձնակազմը:

ՀՀ կենտրոնական բանկում ուսումնական և նախադիպլոմային պրակտիկա են անցել Հայաստանի Հանրապետության բուհերի 56 ուսանողներ:

2007 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկի աշխատակիցների միջին թվաքանակը կազմել է 604՝ 345 կին և 259 տղամարդ, միջին տարիքը՝ 35.9:

ՀՀ կենտրոնական բանկը, ելնելով անձնակազմի զարգացման իր որդեգրած քաղաքականության սկզբունքներից, մշակել ու ՀՀ տարածքում և արտերկրում իրագործել է վերապատրաստման նոր ծրագրեր:

Շարունակելով ակտիվ համագործակցությունը Անգլիայի բանկի՝ Կենտրոնական բանկերի ուսուցողական կենտրոնի, Գերմանիայի Բունդեսբանկի, Ֆրանսիայի ազգային բանկի, Նիդեռլանդների, Ռուսաստանի Դաշնության կենտրոնական բանկերի, Շվեյցարիայի, Լեհաստանի և Չեխիայի ազգային բանկերի հետ՝ ՀՀ կենտրոնական բանկը 2007 թ., տեխնիկական աջակցության շրջանակներում, նոր կապեր է ստեղծել Լատվիայի և Էստոնիայի, Ուկրաինայի կենտրոնական բանկերի, Իսպանիայի, Իտալիայի, Ճապոնիայի, Շվեդիայի ազգային բանկերի և մի շարք միջազգային կազմակերպությունների հետ:

Ընդհանուր առմամբ, օտարերկրյա բանկերի, հարակից ուսումնական հաստատությունների առաջարկած 161 վերապատրաստման ծրագրերին մասնակցել են Կենտրոնական բանկի 238 աշխատակիցներ: Նշված ծրագրերից 28-ը նախաձեռնել են ՀՀ կենտրոնական բանկի ստորաբաժանումները՝ որպես անձնակազմի կողմից առաջարկված խնդիրների մանրամասն ուսումնասիրության դասընթացներ: Նիդեռլանդների բանկի աջակցությամբ ՀՀ ԿԲ-ում սկսվել է ԿԲ գործունեության անընդհատության ապահովման կարևորագույն ծրագրի իրականացումը:

Ֆինանսական կայունության ինստիտուտի աջակցությամբ 2007 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկում սկսվել են բանկային վերահսկողության ուսուցողական (իրական ժամանակի ռեժիմով) դասընթացները, որոնց մասնակցել են Կենտրոնական բանկի 6 աշխատակիցներ:

2007 թվականին դասընթացներ և հանդիպումներ են կազմակերպվել նաև ՀՀ տարածքում:

Հաշվի առնելով այն փաստը, որ Հայաստանը Ֆինանսական հաշտարարի ինստիտուտի ստեղծման նախաշեմին է, հատկապես կարևոր էր ՀՀ կենտրոնական բանկի նախաձեռնած՝ Մեծ Բրիտանիայի ֆինանսական օմբուդսմենի այցը Հայաստանի Հանրապետություն: Դասընթացի 22 մասնակիցները ներկայացնում էին ՀՀ կենտրոնական բանկը, տարբեր գերատեսչություններ ու հասարակական կազմակերպություններ:

Մեծ Բրիտանիայից հրավիրված մասնագետների՝ «Պայքար փողերի «լվացման» դեմ» թեմայով դասընթացը դրական արձագանք է ստացել ՀՀ հասարակայնության կողմից: Դասընթացին մասնակցել են ՀՀ կենտրոնական բանկից և առևտրային բանկերից հրավիրված շուրջ 35 ներկայացուցիչներ:

Բանկային համակարգի վերահսկողության ոլորտում կարևոր դեր է ունեցել ԱՄՆ Դաշնային պահուստային համակարգի նախաձեռնությամբ Երևանում կազմակերպված հերթական միջազգային տարածաշրջանային սեմինարը, որին մասնակցել են ՀՀ ԿԲ և օտարերկրյա բանկերից հրավիրված բազմաթիվ մասնագետներ:

ԿԲ անձնակազմն ակտիվ մասնակցություն է ունեցել նաև վերապատրաստման ներքին ծրագրերի դասընթացներին: Ֆինանսաբանկային քուլեջի դասընթացներին մասնակցել են մոտ 50 աշխատակիցներ: Կառավարչական հմտությունների զարգացման դասընթացներին մասնակցել են 20, իսկ անգլերեն լեզվի դասընթացներին՝ շուրջ 40 աշխատակիցներ:

2007 թ. վերապատրաստման արտաքին և ներքին ծրագրերի մասնակցության ցուցանիշի աճը կազմել է 10-15 տոկոս:

Ընդլայնվել է միջազգային կազմակերպությունների և կենտրոնական բանկերի հետ համագործակցության շրջանակը:

Միջազգային համագործակցություն

2007 թվականին Կենտրոնական բանկը շարունակել է երկկողմ և բազմակողմ համագործակցությունը միջազգային կազմակերպությունների և օտարերկրյա մարմինների հետ: Մասնավորապես՝ ԱՄՅ/ՀԲ-ի տեխնիկական օժանդակության շրջանակներում ՀՀ կենտրոնական բանկն ընդունել է ԱՄՅ դրամավարկային քաղաքականության, բանկային վերահսկողության և ֆինանսական գործառնությունների բնագավառների խորհրդակցանքների և առաքելությունների:

ՀՀ կենտրոնական բանկի աշխատակիցները մասնակցել են բանկային և ֆինանսական միջազգային համաժողովների, ֆորումների, կլոր սեղանի նիստերի, խորհրդակցությունների, ցուցահանդեսների, աշխատանքային սեմինարների, հանդիպումների, որտեղ հանդես են եկել զեկուցումներով և ելույթներով: Հիշատակման են արժանի HSBC խմբի վերահսկողների տարեկան հանդիպումը (Լոնդոն, ՄԲ), ԱՊՀ անդամ երկրների արժեթղթերի շուկաների կարգավորման պետական մարմինների ղեկավարների նիստը (Մոսկվա, ՌԴ), Եվրոխորհրդի փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի համակարգերի գնահատման փորձագետների հանձնաժողովի (ՄԱՆԻՎԱԼ) 4 նիստերը (Ստրասբուրգ, Ֆրանսիա), ԵՎՐԱՋԵՍ անդամ երկրների կենտրոնական բանկերի Համակարգող խորհրդի նիստը (Տուլա, ՌԴ), «ՀՀ կենտրոնական բանկում պահուստների կառավարում» թեմայով գործադիր ֆորումը (Վաշինգտոն, ԱՄՆ), «Արտարժույթի մեծածավալ ներհոսքի ազդեցությունը Հարավային Կովկասի և Կենտրոնական Ասիայի երկրներում» թեմայով համաժողովը (Ալմաթի, Ղազախստան), Սևծովյան Առևտրի և զարգացման բանկի տնօրենների խորհրդի հանդիպումները (Սալոնիկ, Հունաստան), Հաշվապահների և աուդիտորների եվրոպական ֆորումը (Ռիգա, Լատվիա), ԷԳՄՈՆՏ խմբի անդամ երկրների լիազումար նիստը (Համիլտոն, Բերմուդյան կղզիներ), Գերմանական KfW բանկի վերահսկող խորհրդի հանդիպումը (Ֆրանկֆուրտ, Գերմանիա), ԱՊՀ անդամ երկրների ԿԲ իրավաբանական վարչության պետերի հանդիպումը (Թբիլիսի, Վրաստան), Փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի Եվրասիական խմբի նիստերը (Սոչի, ՌԴ և Սանյա, Չինաստան), ԷԳՄՈՆՏ խմբի անդամ երկրների լիազումար նիստը (Կիև, Ուկրաինա), «Կուտակային համակարգերի դերը կենսաթոշակային հիմնախնդիրների լուծման գործում» թեմայով համաժողովը (Վարնա, Բուլղարիա), Արժույթի միջազգային հիմնադրամի և Համաշխարհային բանկի Նիդեռլանդների ենթախմբի երկրների կառավարիչների տարեկան հանդիպումը (Քիշնև, Մոլդովա), «Ավանդների ապահովագրության համակարգերի դերը ֆինանսական կայունության ամրապնդման խնդրում» թեմայով համաժողովը (Ստամբուլ, Թուրքիա), Միջ-

պետական բանկի աշխատանքային խմբի նիստը (Մոսկվա, ՌԴ), ԱՊՀ երկրների միջպետական արժույթային կոմիտեի նիստը (Մոսկվա, ՌԴ), Միջին Ասիայի, Սևծովյան տարածաշրջանի և Բալկանյան երկրների կենտրոնական բանկերի կառավարիչների ակումբի նիստը (Պոդգորիցե, Չերնոգորիա), SWIFT օգտագործողների և անդամների ազգային ասոցիացիաների նախագահների տարեկան համաժողովը (Բոստոն, ԱՄՆ), Արժույթի միջազգային հիմնադրամի և Համաշխարհային բանկի կառավարիչների խորհուրդների տարեկան հանդիպումը (Վաշինգտոն, ԱՄՆ), Եվրասիական Ջարգացման բանկի համատեղ աշխատանքային խմբի նիստը (Մոսկվա, ՌԴ), Միջազգային պահուստների կառավարման միտումների վերաբերյալ տարեկան ֆորումը (Դուբայ, ԱՄԱ):

ՀՀ կենտրոնական բանկի մասնագետները մասնակցել են նաև օտարերկրյա առևտրային բանկերի կողմից կազմակերպված սեմինար-խորհրդակցություններին և համաժողովներին:

Գործնական կապերը ընդլայնելու և բանակցություններ վարելու նպատակով հաշվետու ժամանակաշրջանում ՀՀ կենտրոնական բանկ են այցելել UBS Global Asset Management, “FITCH RATINGS” վարկանշային գործակալությունների, Citibank, De La Rue Cash Systems ընկերության, ԱՄՆ-ի գանձապետական դեպարտամենտի, OMX GROUP ընկերության, ՄԱԿ-ի Թմրամիջոցների ու հանցավորության դեմ պայքարի գրասենյակի (UNODC), USAID կազմակերպության, Վճարային նախաձեռնություն ԱՊՀ երկրների համար (CISPI) ծրագրի, Ապահովագրական ոլորտում խորհրդատվություններ տրամադրելու նպատակով՝ Գերմանիայի, Արտաքին գնահատում անցկացնելու նպատակով՝ Նիդեռլանդների բանկի փորձագետները:

ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահի հրավերով հոկտեմբերի 5-9-ը Կենտրոնական բանկ են այցելել ՌԴ կենտրոնական բանկի առաջին տեղակալ Ալեքսեյ Ուլյուկանը, նոյեմբերի 11-14-ը՝ Նիդեռլանդների բանկի կառավարիչ Նուտ Վելլինկը և դեկտեմբերի 13-14-ը՝ Համաշխարհային բանկի Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի տարածաշրջանի փոխնախագահ Շիգեու Կացուն:

ՀՀ կենտրոնական բանկի նախաձեռնությամբ 2007 թ. մայիսի 14-16-ը Երևանում տեղի է ունեցել Մեծ տասնյակի (G-10), Արևելյան Եվրոպայի և ԱՊՀ երկրների կենտրոնական բանկերի տեխնիկական համագործակցության կոորդինատորների տարեկան հանդիպումը, որին մասնակցել են 47 պատվիրակներ 34 պետություններից և միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից:

2007 թ. հունիսի 4-6-ը Ծաղկաձորում ՀՀ կենտրոնական բանկը, Անգլիայի բանկի ուսումնական կենտրոնը և Նիդեռլանդների բանկը համատեղ կազմակերպել են աշխատանքային սեմինար - խորհրդակցություն «ՀՀ կենտրոնական բանկի կառավարում» թեմայով, որին մասնակցել են 13 պատվիրակներ 10 երկրներից:

2007 թ. միջկառավարական հանձնաժողովների շրջանակներում շարունակվել են կենտրոնական բանկերի միջև համապատասխան համաձայնագրերի և փոխըմբռնման հուշագրերի ստորագրման աշխատանքները:

2007 թ. հոկտեմբերի 22-ին Երևանում ստորագրվել է «Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի և Իրանի Իսլամական Հանրապետության կենտրոնական բանկի միջև բանկային վերահսկողության վերաբերյալ» փոխըմբռնման հուշագիրը:

Ներքին աուդիտ

2002 - 2007 թթ. համեմատական վերլուծությունը և վերստուգիչ խմբի կողմից իրականացված ստուգումների ամփոփ ցուցանիշները թույլ են տալիս եզրակացնել, որ բանկում հսկողական միջավայրը ընդհանուր առմամբ բարելավման

շարժ ունի: Այդ մասին են վկայում ինչպես սխալների/խախտումների բացահայտման տեսակարար կշռի նվազումը աուդիտորական բացահայտումների ընդհանուր ծավալում, այնպես էլ սահմանված ժամկետներում չկատարված հանձնարարականների աննշան ծավալները: Մասնավորապես.

- 2007 թ. արված առաջարկությունների քանակը նախորդ տարվա համեմատությամբ 40-ով ավելացել է (2007 թ.` 298 առաջարկ, 2006 թ.` 258 առաջարկ),
- 1.5%-ով նվազել են սխալների շտկման և 4.6%-ով` ԿԲ կանոնակարգերին համապատասխանության կապակցությամբ արված առաջարկությունները` կազմելով աուդիտորական բացահայտումների ընդհանուր ծավալի համապատասխանաբար 4.7%-ը և 12.8%-ը (2006 թ. այս ցուցանիշները համապատասխանաբար կազմել են 6.2% և 17.4%),
- առաջարկություններից ժամանակին չի իրականացվել 3-ը, ինչը կազմում է տարվա ընթացքում արված առաջարկությունների 1%-ը:

Հաշվետու տարում ԿԲ վերստուգիչ խումբը, առաջնորդվելով Ներքին աուդիտի ինստիտուտի (ՆԱԻ) «Ներքին աուդիտի մասնագիտական գործունեության միջազգային ստանդարտների» պահանջով, ըստ 2006 թ. Նիդեռլանդների ազգային բանկի հետ ձեռք բերված համաձայնության, անցավ գործունեության որակի գնահատման ընթացակարգի: Գնահատումն անցկացրեցին Նիդեռլանդների բանկի որակավորված մասնագետները` ՆԱԻ կողմից հաստատված մեթոդակարգով: Գնահատման արդյունքում ԿԲ վերստուգիչ խմբի գործունեությունը ստացավ բավարար գնահատական, որը համապատասխանում է գնահատման մեթոդաբանության չափորոշիչների «Մասնակի համապատասխանող» գնահատականին:

Հաշվետու տարում շարունակվել են Կենտրոնական բանկում ռիսկերի կառավարման միասնական համակարգի ձևավորման աշխատանքները:

Վերստուգիչ խումբը վերը նշված աշխատանքների ընթացքում շարունակական մեթոդական աջակցություն է ցուցաբերել Կենտրոնական բանկի ստորաբաժանումներին, ինչպես նաև իրականացրել է ընթացիկ հսկողություն` կատարված աշխատանքների ամբողջականության, գործընթացների` սահմանված եղանակով նկարագրման և ներկայացման նկատմամբ:

Միջազգային համագործակցության ընդլայնման շրջանակներում Կենտրոնական բանկի վերստուգիչ խումբն անցկացրել է «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների աուդիտ» թեմայով միջազգային սեմինար: Սեմինարի հիմնական զեկուցողները Վերստուգիչ խմբի աշխատակիցներն էին: Սեմինարին մասնակցում էին պատվիրակներ ԱՊՀ, Մերձբալթյան և Արևելյան Եվրոպայի երկրներից:

ԴՐԱՄԱՎԱՐԿԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ⁴

Համաձայն «ՀՀ կենտրոնական բանկի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի հիմնական խնդիրը գների կայունության ապահովումն է, որով ԿԲ-ն իր մասնակցությունն է ունենում երկարատև ժամանակահատվածում կայուն և բարձր տնտեսական աճի ձեռքբերմանն ուղղված տնտեսական քաղաքականության իրականացմանը: Գների կայունությունը ենթադրում է գնաճի որոշակի մակարդակ, որը ԿԲ կողմից ընդունվում է որպես գնաճի նպատակային մակարդակ կամ գնաճի թիրախ:

ՀՀ-ում գնաճի թիրախը ամրագրվում է ինչպես ՀՀ Կառավարության պետական միջնաժամկետ ծախսերի և ՀՀ դրամավարկային քաղաքականության, այնպես էլ աղքատության հաղթահարման ռազմավարական ծրագրերում և պետական բյուջեի մասին օրենքում:

ՀՀ ԿԲ-ն ինքնուրույն է ընտրում իր կողմից իրականացվող դրամավարկային քաղաքականության ռազմավարությունը, միջանկյալ և գործառնական նպատակները և դրամավարկային գործիքները:

2006 թվականի հունվարի 1-ից ՀՀ ԿԲ-ն անցում է կատարել գնաճի նպատակադրման ռազմավարությանը, ըստ որի, որպես միջանկյալ նպատակ է ընդունվել գնաճի կանխատեսված մակարդակը, իսկ որպես գործառնական նպատակ՝ կարճաժամկետ տոկոսադրույքը:

Դրամավարկային քաղաքականության հիմնական գործիքը ՀՀ-ում ռեպո գործառնությունների տոկոսադրույքն է (վերաֆինանսավորման տոկոսադրույք), որը սահմանվում է ԿԲ խորհրդի կողմից՝ յուրաքանչյուր ամսվա սկզբին: Վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի վերաբերյալ ՀՀ ԿԲ խորհրդի որոշումը հրապարակվում է որոշման կայացման օրը՝ ԿԲ մամուլի ծառայության հաղորդագրության միջոցով, որը ներառում է ինչպես առաջիկա ամսվա վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի մակարդակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը, այնպես էլ տեղի ունեցած քննարկումների հակիրճ ամփոփումը:

2007թ. համար սահմանված գնաճի նպատակային թիրախի ապահովմանն ուղղված միջոցառումները նախանշվել են դրամավարկային քաղաքականության ծրագրերում, իսկ դրանց իրականացման փաստացի ընթացքը՝ գնաճի եռամսյակային հաշվետվություններում:

⁴ Դրամավարկային քաղաքականության վերաբերյալ մանրամասն հաշվետվությունը ներկայացվում է եռամսյակը մեկ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից թողարկվող «ՀՀ դրամավարկային քաղաքականության ծրագիր» և «Գնաճի հաշվետվություն» պարբերականում:

ՀՀ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

2007 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկը մշակել և ՀՀ Կառավարություն է ներկայացրել ««Ֆիզիկական անձանց բանկային ավանդների հատուցումը երաշխավորելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» և ««Բանկերի, վարկային կազմակերպությունների և ապահովագրական ընկերությունների սնանկության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերը, ֆինանսական համակարգում սպառողների շահերի պաշտպանությանն ուղղված, ինչպես նաև հիփոթեքային արժեթղթերի թողարկման և ակտիվների արժեթղթավորման գործընթացները կարգավորող օրենքների նախագծերի փաթեթ, որում ներառվել են «Բանկային ավանդների ներգրավման մասին», «Սպառողական կրեդիտավորման մասին», «Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի մասին», «Ապահովված հիփոթեքային պարտատոմսերի մասին» և «Ակտիվների արժեթղթավորման և ակտիվներով ապահովված արժեթղթերի մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերը, «Վարկային տեղեկատվության շրջանառության և վարկային բյուրոների գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը և դրա ընդունմամբ պայմանավորված՝ այլ օրենքներում փոփոխություններ կատարելու մասին օրենքների նախագծեր:

2007 թ. ընդունվել են «Ապահովագրության և ապահովագրական գործունեության մասին» և «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքները, որոնք համապատասխանեցվել են Եվրոմիության օրենսդրության դրույթներին:

Լայնածավալ փոփոխություններ են իրականացվել նաև ֆինանսական ոլորտը կարգավորող ենթաօրենսդրական ակտերում:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կառուցվածքում ստեղծվել է ստորաբաժանում, որի գործառույթը ֆինանսական ոլորտում սպառողների շահերի պաշտպանությունն է:

ԿԲ ակտիվ մասնակցությամբ 2007 թվականին նախագծվել է ՀՀ կենսաթոշակային համակարգի բարեփոխումների իրականացման ծրագիրը, որը ներառում է նախատեսվող բազմաստիճան համակարգի պարտադիր և կամավոր կուտակային բաղադրիչների նկարագրությունը, դրանց գործունեության սկզբունքները, կարգավորումը, կառավարումը:

2007 թվականին տեղերում իրականացվել են 511 ստուգումներ, որից՝ 5-ը՝ բոլոր ուղղություններով և 40-ը՝ նպատակային ստուգում բանկերում, 5-ը՝ վարկային կազմակերպություններում, 8-ը՝ ապահովագրական և բրոքերային ընկերություններում, 30-ը՝ գրավատներում, 18-ը՝ արժեթղթերի շուկայում մասնագիտացված և 403-ը՝ արտարժույթի առուվաճառք իրականացնող ընկերություններում:

Փաստաթղթային և տեղերում իրականացված ստուգումների արդյունքում բացահայտվել են հիմնականում օրենսդրական խախտումներ, տրամադրված տվյալների թերացումներ, հաշվապահական հաշվառման կանոնների, ինչպես նաև սահմանված նորմատիվների խախտումներ և հաշվետվությունների ուշացումներ:

2007 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկի վերահսկողական գործընթացներում առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվել հետևյալ ուղղություններին.

⁵ Ֆինանսական համակարգի վերաբերյալ մանրամասն հաշվետվությունը ներկայացվում է «ՀՀ կենտրոնական բանկի բանբեր» եռամսյակային պարբերականում, «Հայաստանի ֆինանսական համակարգը. զարգացումը, կարգավորումը, վերահսկողությունը» տարեկան հաշվետվությունում և «Ֆինանսական կայունության հաշվետվությունում»:

1. Բանկերում կորպորատիվ կառավարման սկզբունքների արդյունավետ ներդրման գործընթացին՝ առավելապես կարևորելով ներքին հսկողության և ռիսկերի կառավարման համակարգերը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների (SS) ոլորտը, մարդկային ռեսուրսների կառավարումը, թափանցիկության ապահովումը:

2. Վարկային կազմակերպություններում և գրավատներում ակտիվային գործառնություններին, հաշվապահական ձևակերպումներին, կապիտալի տարրերին, եկամտաբերությանը, SS ոլորտին, վարկային պայուսակի որակին, ներքին հսկողության համակարգին:

3. Ապահովագրական ընկերությունների իրական կապիտալացման մակարդակին, կառավարմանը (ներքին հսկողություն և այլն), հավաքագրված ապահովագրավճարների համեմատ ընկերությունների կողմից տրված հատուցումների մակարդակին:

4. Կորպորատիվ ֆինանսներին առնչվող ազդագրերի գրանցման գործընթացների կազմակերպմանը, հրապարակային առաջարկով հանդես եկող անձանց աջակցությանը:

5. Արժեթղթերի շուկայի մասնագիտացված անձանց կողմից արժեթղթերի շուկայում մասնագիտացված ծառայությունների մատուցման վարվելակերպի կանոնների պահպանման, կանխարգելիչ վերահսկողության մասնակի ներդրման, մասնավորապես՝ սեփական կապիտալի տնտեսական նորմատիվի կիրառման, ինչպես նաև չլիցենզավորված անձանց գործունեության կանխարգելման (մուտքի պահանջի պահպանման) հարցերին:

6. Փոխանակման կետերում ծառայությունների մատուցման որակի գնահատմանը, վերջիններիս գործունեության համապատասխանությանը ՀՀ օրենսդրությանը:

ՀՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆԿԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ 6

2007 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ՀՀ վճարահաշվարկային համակարգի զարգացումն իրականացվել է 3 հիմնական ուղղություններով.

- անկանխիկ վճարումների զարգացում,
- վճարային համակարգի հսկողության աշխատանքների ապահովում,
- վճարահաշվարկային կազմակերպությունների գործունեության իրավական դաշտի կատարելագործում:

Հաշվետու տարում մշակվել է «Կանխիկով գործառնությունների սահմանափակման մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որի նպատակն է բարձրացնել անկանխիկ վճարումների մակարդակը՝ կրճատելով կանխիկ դրամաշրջանառությունը և ապահովել ստվերային տնտեսության դեմ պայքարի արդյունավետ մեխանիզմներ: Նախատեսվել են նաև կանխիկ եղանակով գործառնությունների իրականացման մի շարք պահանջներ և սահմանափակումներ:

Անկանխիկ վճարումների համար բարենպաստ պայմաններ ստեղծելու նպատակով ՀՀ կենտրոնական բանկի իրականացրած աշխատանքների արդյունքում վճարային քարտի անդորրագիրը ճանաչվել է որպես ծախս հիմնավորող փաստաթուղթ:

2007 թ. ՀՀ կենտրոնական բանկը, կարևորելով վճարային համակարգերի հսկողության դերը և ազդեցությունը ֆինանսական համակարգի կայունության վրա, սերտ համագործակցել է Նիդեռլանդների կենտրոնական բանկի, ինչպես նաև Համաշխարհային բանկի նախաձեռնությամբ՝ «ԱՊՀ երկրների վճարահաշվարկային և արժեթղթերի հաշվառման համակարգի գործունեության համագործակցության» պատվիրակության (CISPI-Cooperation in the Commonwealth of Independent States Payments and Securities Settlement Initiative) փորձագետների հետ:

Համաշխարհային բանկի պատվիրակության հետ համատեղ աշխատանքների արդյունքում գնահատվել են ՀՀ վճարահաշվարկային և արժեթղթերի համակարգերը, որոնք, ըստ տրված գնահատականների, համապատասխանում են միջազգային չափանիշներին:

Հետամուտ լինելով արժեթղթերի շուկայի զարգացմանը՝ մշակվել և հաստատվել է «ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից բարձր վարկանիշ ստացած առևտրային կազմակերպությունների կողմից թողարկված պարտատոմսերով ռեպո գործարքների դեպո հաշվարկի կատարման» պայմանագիրը, որը կարգավորում է Կենտրոնական բանկի և առևտրային բանկերի միջև կնքված ռեպո գործարքների վերջնահաշվարկի իրականացման ընթացակարգերը:

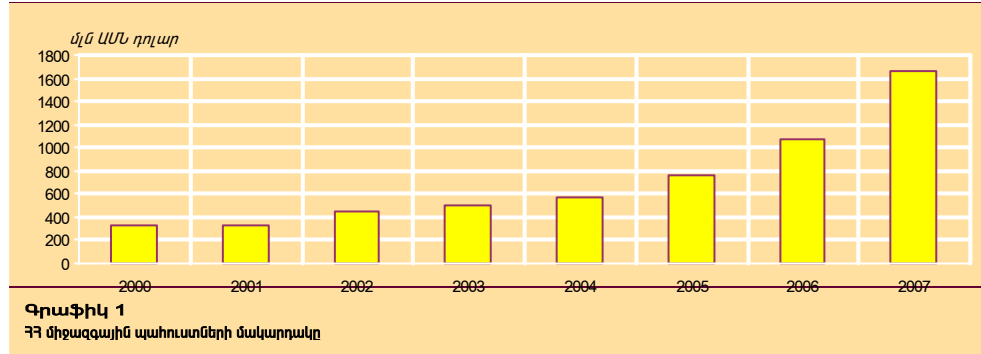
Արժեթղթերի շուկայի զարգացման, այդ թվում՝ նաև գործարքների կնքման ավտոմատացման և արդյունավետության բարձրացման նպատակով մշակվել է ՀՀ պետական արժեթղթերով ռեպո և հակադարձ ռեպո գործառնությունների կնքման ավտոմատացված համակարգը, որը թույլ է տալիս իրականացնել ՀՀ կենտրոնական բանկի և առևտրային բանկերի միջև ռեպո և հակադարձ ռեպո գործառնությունների ավտոմատ կնքումը:

Համապատասխան լրացումներ են կատարվել իրավական դաշտում, որոնց նպատակն է՝ ապահովել վճարահաշվարկային կազմակերպությունների կողմից ծառայությունների մատուցման հստակությունը և ամբողջականությունը, այդ թվում՝ լրացուցիչ պարզաբանել տվյալ կազմակերպությունների կողմից վճարային տերմինալների միջոցով վճարումների կատարման ընթացակարգերը:

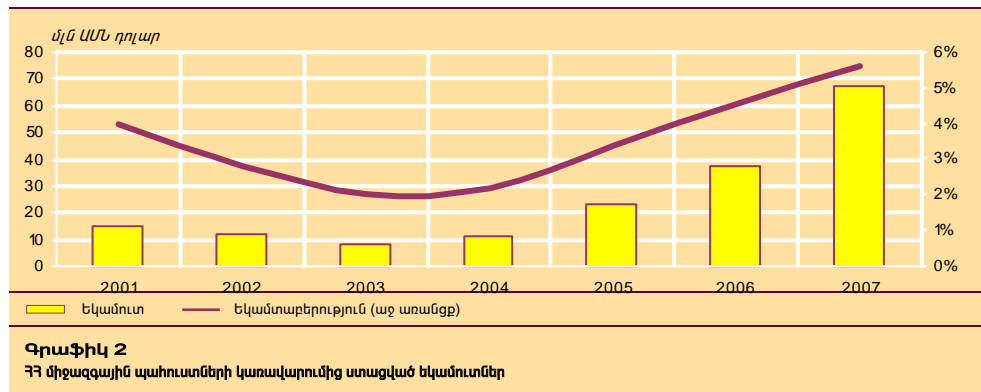
⁶ *Վճարահաշվարկային համակարգի վերաբերյալ մանրամասն հաշվետվությունը ներկայացվում է «ՀՀ կենտրոնական բանկի բանբեր» եռամսյա պարբերականում, «Հայաստանի ֆինանսական համակարգը. զարգացումը, կարգավորումը, վերահսկողությունը» տարեկան հաշվետվությունում և «Ֆինանսական կայունության հաշվետվությունում»:*

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՅՄԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱԿԱՐԴՎԱԾ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ

2007 թվականի ընթացքում միջազգային պահուստները, նախորդ տարվա համեմատությամբ, ավելացել են շուրջ 55%-ով, ինչը կազմել է շուրջ 587 մլն ԱՄՆ դոլար: Արդյունքում՝ տարեվերջին միջազգային պահուստների ծավալը կազմել է շուրջ 1659 մլն ԱՄՆ դոլար:

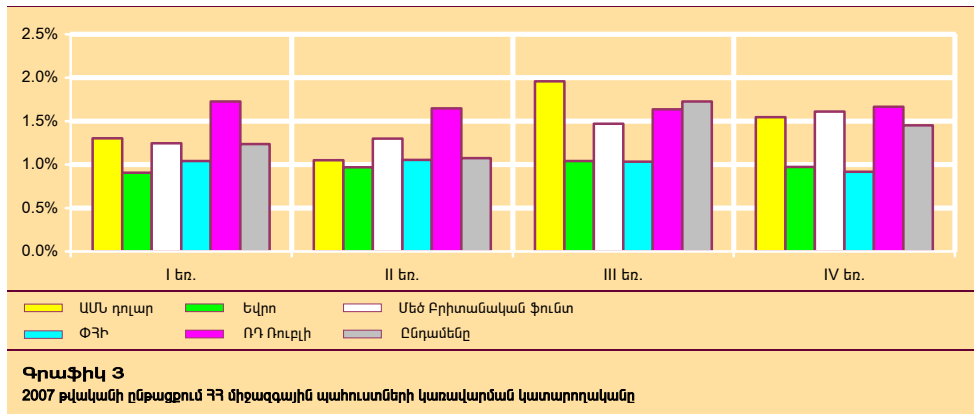
Հաշվետու տարում միջազգային պահուստներից ստացված եկամուտը կազմել է 67.1 մլն ԱՄՆ դոլար (նախորդ տարի՝ 37.6 մլն ԱՄՆ դոլար): Նախորդ տարվա համեմատ եկամտի շուրջ 82.5%-ով աճը մասամբ պայմանավորված է միջազգային պահուստների ծավալի աճով, մասամբ էլ՝ կատարված ներդրումների բարձր կատարողականով:

Ընդհանուր առմամբ, տարվա ընթացքում ՀՀ միջազգային պահուստների ակտիվների տեղաբաշխման դինամիկան համահունչ է եղել շուկաների հիմնական միտումներին: Մասնավորապես՝ ԱՄՆ-ում տոկոսադրույքների անկման միտումների դրսևորմանը զուգընթաց, այս արժույթով պայուսակում արժեթղթերի տեսակարար կշիռը զգալի ավելացել է, մինչդեռ եվրոյով և ՄԲ ֆունտ ստեռլինգով պայուսակները առավելապես տեղաբաշխված են եղել ժամկետային ավանդներում, ինչն իր հերթին արդարացված է այս շուկաներում գերակայող տոկոսադրույքների աճի դինամիկայի պայմաններում: Արդյունքում՝ 2007 թվականի միջին տարեկան եկամտաբերությունը կազմել է 5.603%՝ նախորդ տարվա 4.57%-ի փոխարեն:

2007 թ. ընթացքում արժեթղթերի տեսակարար կշիռը միջազգային պահուստներում աճել է մոտ 3 անգամ՝ ապահովելով աննախադեպ բարձր կատարողական՝ 6.82%:

Ավանդների տեսակարար կշիռը նվազել է կիսով չափ: Դրանց եկամտաբերությունը զիջել է արժեթղթերի կատարողականին շուրջ 143 բազիսային կետով, սակայն նույնպես ապահովվել է եկամտաբերության բարձր մակարդակ՝ 5.39%:

Ըստ արժույթների՝ լավագույն կատարողական են դրսևորել ՌԴ ռուբլով ներդրումները՝ 6.85% տարեկան եկամտաբերություն: Վերջին տարիներին առաջին անգամ արձանագրվել է ԱՄՆ դոլարով և ՄԲ ֆունտ ստեռլինգով ներդրումների եկամտաբերության ամենաբարձր մակարդակը՝ համապատասխանաբար 5.98% և 5.75% տարեկան եկամտաբերություն:

Եվրոյով ներդրումների եկամտաբերության մակարդակը ամենացածրն էր՝ 3.95%, սակայն 2007 թ. ընթացքում ԱՄՆ դոլարի համեմատ եվրոն արժևորվել է 10.5%-ով: ՌԴ ռուբլու և ՄԲ ֆունտ ստեռլինգի արժևորումը համապատասխանաբար կազմել է 6.8% և 1.3%:

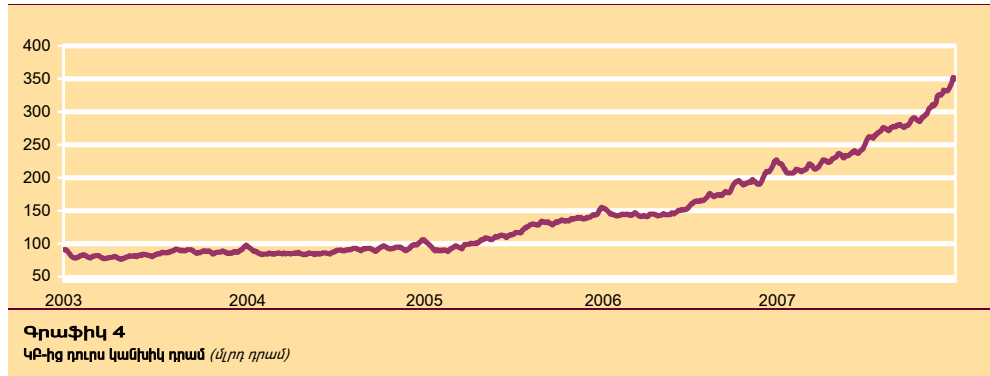
Որդեգրելով առաջնակարգ կենտրոնական բանկերի լավագույն փորձը՝ ՀՀ կենտրոնական բանկում սահմանվել են միջազգային պահուստների կառավարման նոր սկզբունքներ: Նախ և առաջ, տարանջատվել են ռազմավարական և մարտավարական որոշումների ընդունման գործառույթները, սահմանվել է դրանց ընդունման պատասխանատվության բաշխման կարգը: ՀՀ ԿԲ խորհրդի կողմից հաստատվել են պահուստների կառավարման հիմնական սկզբունքները երկարաժամկետ՝ 3 տարի միջակայքի համար, իսկ այդ սկզբունքների ներքո կարճաժամկետ, մարտավարական որոշումների ընտրության իրավասությունը վերապահվել է ՀՀ ԿԲ ներդրումային հանձնաժողովին: Փոփոխվել են միջազգային պահուստների՝ ըստ պայուսակների բաժանման (տրանշինգի) և արժույթային բաղադրությունների սահմանման սկզբունքները: Եական փոփոխության է ենթարկվել պայուսակի օպտիմալ բաղադրության ընտրության գործընթացը: Նոր գործող որոշումներով՝ ՀՀ ԿԲ խորհուրդը սահմանում է, այսպես կոչված՝ «ռիսկի նկատմամբ իր հանդուրժողականության աստիճանը», որը նախանշում է երկարաժամկետում միջազգային պահուստների կառավարման ընթացքում շուկայական ռիսկի՝ ՀՀ ԿԲ համար ընդունելի սահմանները և այդ սահմաններում օպտիմալ եկամտաբերություն ապահովող ակտիվների տեղաբաշխման ընտրության տրամաբանությունը: Ակտիվների օպտիմալ տեղաբաշխման մարտավարական ուղենիշերի ընդունման իրավասությունը դարձյալ տրվել է Ներդրումային հանձնաժողովին: Ուղենիշերի հիմնական նպատակը եկամտաբերության մաքսիմալացումն է ավելի կարճ ժամանակահատվածում, և այդ որոշումների հիմքում, ի տարբերություն ռազմավարականների, դրվում են շուկայի ընթացիկ միտումները և կանխատեսումները, որի ապահովման համար կատարելագործվել են նաև հաշվարկման մեթոդները:

Բացի վերոնշյալից՝ ուղենիշերում սահմանվել է պասիվ կառավարման սկզբունքը, որի համաձայն՝ պայուսակների փաստացի կառուցվածքը և ռիսկայնության ցուցանիշները նախատեսվածից չպետք է շեղվեն 5 տոկոսից ավելի չափով: Այս սկզբունքին համապատասխան, հունիսից սկսած՝ ՀՀ միջազգային պահուստների ակտիվների տեղաբաշխման փոփոխությունները, ինչպես նաև եկամտաբերության ցուցանիշի կատարողականը գրեթե ամբողջությամբ պայմանավորված են եղել ուղենշայինով:

Փաստացի պայուսակների կառավարումն իրականացվում է ուղենշային ինդեքսների կրկնօրինակման (ռեպլիկացիայի) սկզբունքով, ինչը ենթադրում է ռիսկայնության ցուցանիշների հնարավորինս մոտարկում: Ռեպլիկացիան իրականացվում է պայուսակի և ուղենիշի միջև դոլարային դյուրացիայի (DV01) տարբերության նվազեցման սկզբունքով: Նշենք, որ ըստ ամսական վերահաշվեկշռման արդյունքների՝ փաստացի պայուսակների DV01-ների տարբերությունը ուղենշայինների համեմատ կազմել է մոտ 50 ԱՄՆ դոլար՝ յուրաքանչյուր 100 մլն ԱՄՆ դոլարի համար: Դա նշանակում է, որ եկամտաբերության կորի 1 բազիսային կետով զուգահեռ բարձրացման դեպքում փաստացի պայուսակի արժեքը յուրաքանչյուր 100 մլն ԱՄՆ դոլարի համար կնվազի ընդամենը 50 ԱՄՆ դոլարի չափով ավելի շատ, քան սահմանված ուղենշային պայուսակի արժեքը:

ԿԱՆԽԻԿ ԴՐԱՄԱՇՏՈՒՄ

2007 թվականին շարունակվել է տնտեսության դրամայնացման ակտիվ գործընթացը և դրանով պայմանավորված՝ կանխիկ դրամի նկատմամբ տնտեսության մեծ պահանջարկը: Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ կենտրոնական բանկից դուրս գտնվող կանխիկի ծավալը կազմել է 350.3 մլրդ դրամ, այսինքն՝ տարվա ընթացքում տեղի է ունեցել 54.4 % աճ:

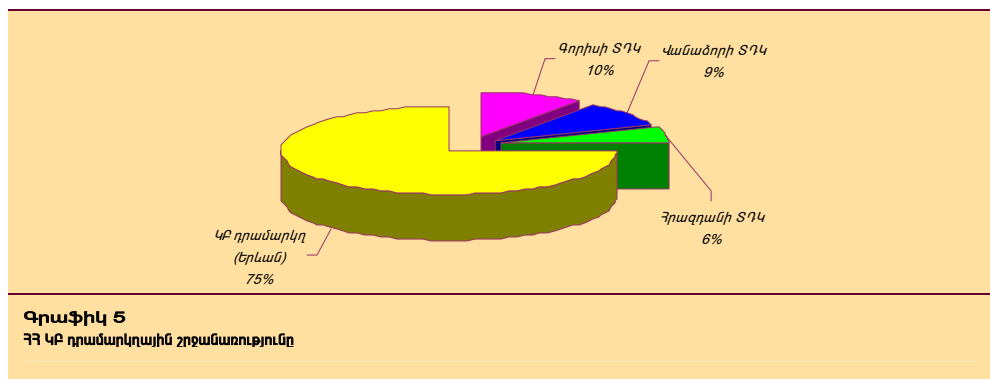

ՀՀ ԿԲ դրամական պահուստները բավարարել են տնտեսությունում կանխիկ դրամի նկատմամբ ձևավորված պահանջը:

Ինչպես նախորդ տարի, փողի զանգվածի համեմատ շրջանառությունում կանխիկ դրամի ծավալի աճի առաջանցիկ տեմպերը հանգեցրել են փողի զանգվածում կանխիկի տեսակարար կշռի ավելացմանը: Տարեվերջի դրությամբ բանկային համակարգից դուրս կանխիկ դրամը կազմել է փողի զանգվածի 47.2%-ը՝ նախորդ տարվա 43.5%-ի փոխարեն:

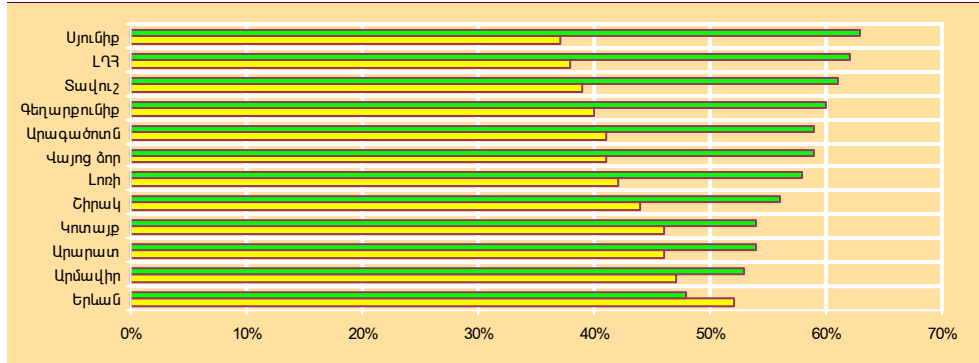
2007 թ. շրջանառության մեջ գտնվող կանխիկ դրամի ծավալի մեծ աճին զուգահեռ՝ 35.7%-ով ավելացել է նաև ՀՀ ԿԲ դրամարկղային շրջանառության ծավալը: Ընդ որում, ՀՀ ԿԲ տարածքային դրամարկղային կենտրոններն ապահովել են ընդհանուր դրամարկղային շրջանառության 25.1%-ը՝ նախորդ տարվա 18.9 %-ի փոխարեն:

Նախորդ տարվա համեմատությամբ՝ շուրջ 2 անգամ ավելացել է Վանաձորի և 2.5 անգամ՝ Հրազդանի (Ծաղկաձորի) տարածքային դրամարկղային կենտրոնների դրամարկղային շրջանառության ծավալը:

Տարածքային դրամարկղային կենտրոնների դրամարկղային ընդհանուր շրջանառության 93%-ը կազմել են կանխիկ դրամի ելքերը, որոնք տրամադրվել են հանրապետության տարածքում և ԼՂՀ-ում գործող բանկերին ու դրանց մասնաճյուղերին:

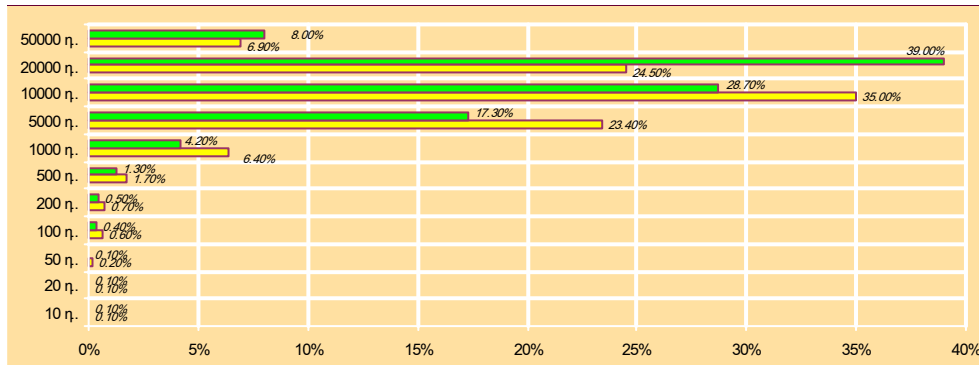
Նմանատիպ առանձնահատկություն է ունեցել նաև առևտրային բանկերի դրամարկղային շրջանառությունը. բացի Երևանից՝ հանրապետության մարզերում և ԼՂՀ-ում գործող առևտրային բանկերի և դրանց մասնաճյուղերի իրականացրած դրամարկղային ելքերը գերազանցել են մուտքերը:

Գրաֆիկ 6
Առևտրային բանկերի դրամարկղային ելքերի և մուտքերի հարաբերակցությունը հանրապետության մարզերում և ԼՂՀ-ում

Շրջանառության մեջ կանխիկի աճը հիմնականում ապահովվել է 20000 դրամ և 50000 դրամ անվանական արժեքներով թղթադրամների հաշվին: Տարվա ընթացքում դրանց ծավալը շրջանառության մեջ ավելացել է համապատասխանաբար 2.5 և 1.8 անգամ: 10000 դրամ անվանական արժեքով թղթադրամի ծավալը շրջանառությունում աճել է 26.6%-ով:

Ինչպես նախորդ տարիներին, շրջանառության մեջ կանխիկի տեսակային կառուցվածքում առավել մեծ տեսակարար կշիռ են կազմել 5000 դրամ, 10000 դրամ և 20000 դրամ անվանական արժեքներով թղթադրամները: Տարեվերջին այս թղթադրամները միասին կազմել են ՀՀ ԿԲ-ից դուրս գտնվող կանխիկի 85%-ը՝ նախորդ տարվա 83%-ի փոխարեն:

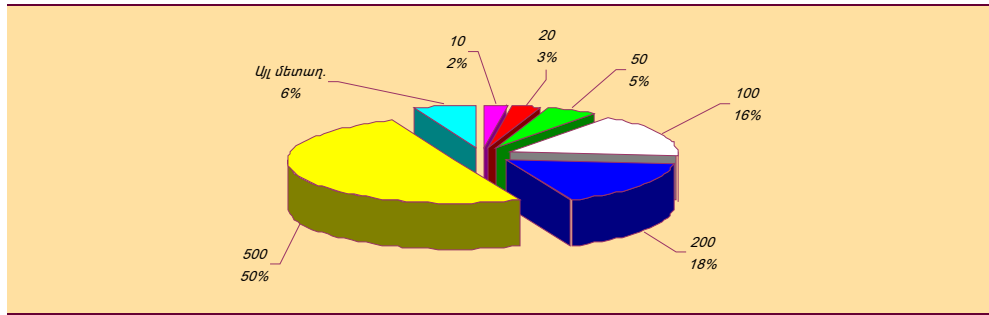

Գրաֆիկ 7
ՀՀ ԿԲ-ից դուրս կանխիկ դրամի ծավալի տեսակային կառուցվածքը (%)

Շրջանառության մեջ 17%-ով ավելացել է մետաղադրամների ծավալը, առավելապես աճել է 500 դրամանոց մետաղադրամի ծավալը (34%-ով):

Շրջանառության մեջ գտնվող կանխիկ դրամի տեսակային կառուցվածքի նշված փոփոխությունների արդյունքում «պայմանական միջին դրամանիշը»⁷ տարեվերջին կազմել է 2549 դրամ:

⁷ «Պայմանական միջին դրամանիշի» հաշվարկի մեջ ներառվել են 10-ից 50000 դրամ անվանական արժեքներով ՀՀ դրամանիշերը:

Գրաֆիկ 8
Շրջանառության մեջ մետաղադրամների տեսակային կառուցվածք¹

Հուշադրամների թողարկում

2007 թվականին ՀՀ կենտրոնական բանկը թողարկել է թանկարժեք մետաղներից պատրաստված մի շարք հուշադրամներ, որոնք նվիրված են տարբեր հիշարժան իրադարձությունների:

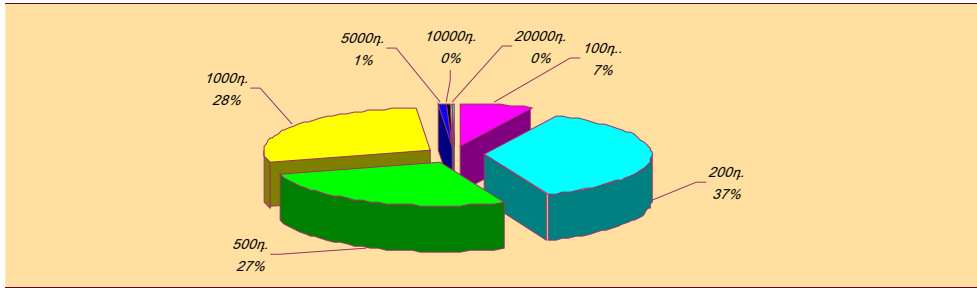
ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից թողարկվել են հետևյալ հուշադրամները.

- Ժան Գառզուի (Գառնիկ Ջուլումյան, 1907- 2000 թթ.) ծննդյան 100-ամյակին նվիրված՝ 10000 դրամ անվանական արժեքով «Ժան Գառզու» ոսկե հուշադրամը,
- Հայոց բանակի կազմավորման (1992 թ. հունվարի 28) 15-ամյակին նվիրված՝ 10000 դրամ անվանական արժեքով «Հայոց բանակի կազմավորման 15-ամյակ» ոսկե հուշադրամը,
- Հայկ Նահապետին նվիրված՝ 5000 դրամ անվանական արժեքով «Հայկ Նահապետ» ոսկե հուշադրամը,
- Շուշիի ազատագրման 15-ամյակին նվիրված՝ 10000 դրամ անվանական արժեքով «Շուշիի ազատագրման 15-ամյակ» ոսկե հուշադրամը,
- Հայաստանի բուսական և կենդանական աշխարհին նվիրված թեմատիկ շարքի շրջանակներում՝ 1000 դրամ անվանական արժեքով «Խաղող» արծաթե հուշադրամը,
- Երևանի Մեսրոպ Մաշտոցի անվան մատենադարանի հիմնադրման 50-ամյակին նվիրված՝ 1957 դրամ անվանական արժեքով «Մատենադարանի հիմնադրման 50-ամյակ» արծաթե հուշադրամը,
- «Կովկասի կենդանական աշխարհ» միջազգային ծրագրով՝ առաջավորասիական ընձառյուծ, լայնաքիթ բադ, հայկական իժ և իշխան պատկերող՝ 100 դրամ անվանական արժեքով արծաթե հուշադրամները,
- «Կենդանակերպի նշաններ» միջազգային ծրագրով՝ «Այծեղջյուր», «Ջրիոս» և «Ձկներ» արծաթե հուշադրամները՝ 100 դրամ անվանական արժեքով:

Դրամանենգության դեմ պայքար

Տարվա ընթացքում ՀՀ կենտրոնական բանկը հայտնաբերված կեղծ թղթադրամների յուրաքանչյուր դեպքի մասին տեղեկացրել է ՀՀ տարածքում գործող բանկերին և ՀՀ ոստիկանության համապատասխան մարմիններին:

¹ Այլ մետաղադրամներն են՝ 10, 20, 50 լումա, 1, 3, 5 դրամ և 100 դրամ անվանական արժեքով՝ Չարենց-100, Շախմատի 32-րդ օլիմպիադա մետաղադրամները, ինչպես նաև 25000 դրամ անվանական արժեքով «Անահիտ» ոսկեդրամը:

Գրաֆիկ 9

ՀՀ քանակային համակարգում հայտնաբերված կեղծ դրամանիշերի տեսակային կառուցվածքը

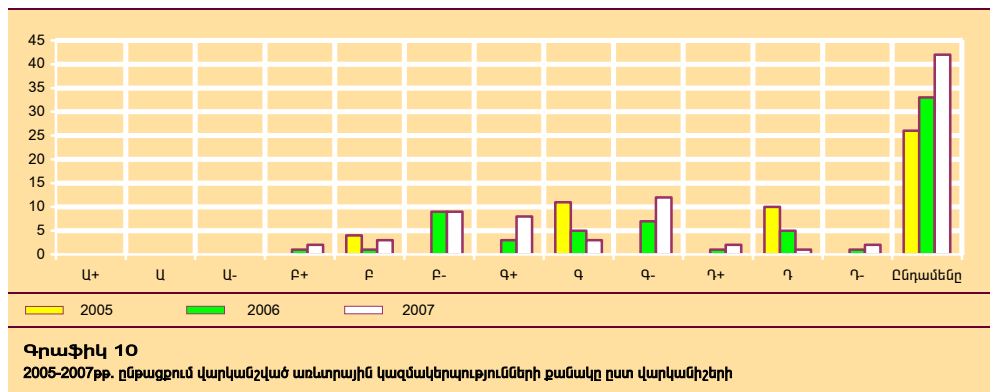
2007 թվականին ակտիվացել է մետաղադրամների կեղծումը: Հայտնաբերված կեղծ դրամանիշերի մեջ քանակային առումով ամենամեծ տեսակարար կշիռն ունեցել են 200 և 500 դրամանոց մետաղադրամները և 1000 դրամ անվանական արժեքով թղթադրամը:

ԱՌԿՏՐԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐԱՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՎԱՐԿԱՆԻՇՆԵՐ

2004 թվականից ՀՀ կենտրոնական բանկը ձեռնարկել է Հայաստանի առևտրային կազմակերպությունների վարկանշմանն ուղղված աշխատանքները, և արդեն 2005 թ. սեպտեմբերին հրապարակվել են առաջին 16 կազմակերպությունների վարկանիշերը:

Կենտրոնական բանկի կողմից առևտրային կազմակերպությունների վարկանշման հիմնական նպատակը այդ կազմակերպությունների՝ ներգրաված պարտավորությունները ժամանակին և ամբողջ ծավալով սպասարկելու (մարելու) ունակության՝ վարկունակության ներուժի վերաբերյալ օբյեկտիվ և անաչառ գնահատականի ներկայացումն է:

Վարկանիշերը շնորհվում են հայկական այբուբենի տառերով, ընդ որում, առավելագույն վարկանիշ է համարվում «Ա+», իսկ նվազագույնը՝ «Ձ» վարկանիշը: Համաձայն «ՀՀ ԿԲ կողմից առևտրային կազմակերպությունների վարկանշման կարգի»՝ «Ա+»-ից «Գ-» վարկանիշերը համարվում են ներդրումային վարկանիշեր, իսկ «Դ+»-ից «Ձ» վարկանիշերը՝ ոչ ներդրումային վարկանիշեր: Սկզբնական շրջանում ՀՀ ԿԲ-ն վարկանշում էր միայն արդյունաբերական, հյուրանոցային գործունեությամբ զբաղվող և հանրային ծառայություններ մատուցող առևտրային կազմակերպություններին, իսկ 2007 թվականի սկզբից վարկանշման գործընթացում ներգրավվել են նաև առևտրով և շինարարությամբ զբաղվող առևտրային կազմակերպությունները:

2005-2007 թթ. վարկանշված կազմակերպությունների թիվը 26-ից դարձել է 42, իսկ հրապարակված վարկանիշների քանակն ավելացել է 16-ից՝ 39:⁸

2007թ-ին վարկանշվել են 9 կազմակերպություններ: Վերավարկանշման արդյունքում 16 կազմակերպության վարկանիշ բարձրացվել է, 4 կազմակերպության վարկանիշ՝ իջեցվել, իսկ 14-ը մնացել է անփոփոխ:

2007 թ. տարեվերջի դրությամբ ոչ մի կազմակերպության չի շնորհվել «Ա» խմբի վարկանիշ: «Բ» խմբի վարկանիշ է ստացել 14 կազմակերպություն՝ նախորդ տարվա 11-ի փոխարեն, «Գ» խմբի վարկանիշ է ստացել 22 կազմակերպություն՝ նախորդ տարվա 15-ի փոխարեն, և «Դ» խմբի վարկանիշ ստացած կազմակերպությունների քանակը 7-ից նվազել է 6-ի:

2007 թվականին վարկանշված կազմակերպություններից չորսը թողարկել են պարտատոմսեր («Շեն կոնցեռն» ՓԲԸ՝ 2, «Արմենիան քափըր փրոգրամ» ՓԲԸ՝ 1, «Հայռուսգազարդ» ՓԲԸ՝ 1, «Վալլետտա» ՍՊԸ՝ 2 թողարկումներ): Թողարկումների ընդհանուր ծավալը կազմել է 2470 մլն դրամ:

2007 թվականին տեղի է ունեցել վարկանշման հանձնաժողովի վեց նիստ, որոնցում ընդունվել են որոշումներ առանձին կազմակերպությունների վարկանշման, կանոնակարգող իրավական ակտերում և մեթոդաբանության մեջ փոփոխությունների ու լրացումների կատարման վերաբերյալ:

⁸ Վարկանշված առևտրային կազմակերպությունների ամբողջական ցանկը ներկայացված է ՀՀ կենտրոնական բանկի ինտերնետային կայքում (<http://www.cba.am>):

Փողերի «Լվացման» եվ ԱՐԱԲԵԿՉՈՒԹՅԱՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ՂԵՄ ՊԱՅՔԱՐԸ

2007 թվականին Ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնը (ՖԴԿ), որպես ՀՀ կենտրոնական բանկի առանձնացված կառուցվածքային ստորաբաժանում, փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի ոլորտում իրեն վերապահված գործառույթների շրջանակում իրականացրել է ակտիվ աշխատանքներ: Կատարված աշխատանքների հրապարակայնության ապահովման նպատակով ՖԴԿ-ն, հաշվի առնելով ՖԱԹՖ-ի 26-րդ չափորոշիչների պահանջները, հրապարակել է 2007 թ. գործունեության վերաբերյալ տարեկան հաշվետվություն, որը տեղադրվել է կենտրոնի պաշտոնական ինտերնետային կայքում (www.cba.am/fmc/index.htm):

ՖԴԿ-ն տարվա ընթացքում աշխատանքներ է իրականացրել հետևյալ հիմնական ուղղություններով.

- **Փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի ոլորտում ՀՀ օրենսդրության և այլ իրավական ակտերի բարեփոխումներ**

Հաշվետու ժամանակահատվածում ՖԴԿ կողմից մշակվել և ՀՀ Ազգային ժողով են ներկայացվել «Փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի մասին» ՀՀ օրենքի նոր նախագիծը, համապատասխան իրավական ակտերում փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու մասին օրենքների նախագծեր:

2007 թ. իրականացվել են նաև պարտադիր տեղեկացման ենթակա և կասկածելի գործարքների մասին հաշվետվական ձևերի վերանայման աշխատանքներ:

- **Տեղեկատվության հավաքագրում, վերլուծություն, տրամադրում և փոխանակում**

2007 թ. ՖԴԿ տեղեկատվական շտեմարանում տեղեկատվությունը 2006 թ. համեմատ ավելացել է շուրջ 41%-ով, շտեմարանում առկա հաշվետվությունների քանակը կազմել է մոտ 130 հազար:

Բացի հաշվետվություն տրամադրող անձանց կողմից ներկայացված պարտադիր տեղեկացման ենթակա գործարքներից, այդ անձանցից ստացվել է կասկածելի գործարքների մասին 27 հաշվետվություն: Իր հերթին՝ իրավապահ մարմիններից ստացվել է 13 հաղորդագրություն և հարցում:

2007 թ. հունիսից անդամակցելով օտարերկրյա ֆինանսական հետախուզության մարմինների (ՖՀՄ) Էզմոնտ խմբին՝ ՖԴԿ-ն կատարել է 20 հարցում, որոնց կապակցությամբ ստացել է 18 պատասխան: Բացի այդ, օտարերկրյա ՖՀՄ-ներից ստացվել է 19 հարցում, որոնց սահմանված ժամկետներում տրվել են պատասխաններ:

- **Ներպետական համագործակցություն**

Հաշվետու տարում ՖԴԿ նախաձեռնությամբ գումարվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում դրամանենգության, պլաստիկ քարտերի և այլ վճարային գործիքների բնագավառում զեղծարարության, փողերի «լվացման», ինչպես նաև ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ տարվող պայքարի հարցերով» միջգերատեսչական հանձնաժողովի 4 նիստ, որոնց ընթացքում քննարկվել են փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման կանխարգելմանը վերաբերող առավել հրատապ հարցերը:

- **Ուսուցում և վերապատրաստում**

2007 թ. ՖԴԿ-ն փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի ոլորտում տարբեր ուսուցման և վերապատրաստման ծրագրեր է կազմակերպել ֆինանսական հաստատությունների, ինչպես նաև վերահսկող և իրավապահ մարմինների համար:

2008 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

«ՀՀ կենտրոնական բանկի համար 2008 թ. արդիական են համարվում հետևյալ խնդիրները.

- Գնաճի նպատակային թիրախը ապահովելու նպատակով շարունակել դրամավարկային քաղաքականությանն առնչվող որոշումների ընդունմանը նպաստող գործընթացների որակի և արդյունավետության բարձրացումը, խորությամբ ուսումնասիրել գնաճի բնույթը և նպաստել գնաճի նպատակադրման քաղաքականության կատարելագործմանը:
- ՀՀ կենտրոնական բանկում ներդնել միջազգային պայուսակների ակտիվ կառավարման հիմունքները, ինչը թույլ կտա ավելի բազմազանեցնել միջազգային պահուստների պայուսակները և ստանալ հավելյալ եկամուտ:
- ՀՀ կառավարության 2008-2012 թթ. գործունեության ծրագրին համապատասխան՝ մշակել «Հայաստանը տարածաշրջանային ֆինանսական կենտրոն դարձնելու հայեցակարգ»:
- Իրականացնել լայնածավալ միջոցառումներ՝ ուղղված ֆինանսական ծառայությունների սպառողների շահերի պաշտպանությանը:
- Մշակել բանկերի ռիսկայնության գնահատման նոր համակարգ՝ հիմնված գործունեության առանձին տեսակների ռիսկերի տարանջատման, գնահատման և կառավարման մակարդակի վերլուծության վրա:
- Մշակել «Բանկերի կողմից երաշխավորված ավանդների և ավանդատուների վերաբերյալ էլեկտրոնային տեղեկատվական համակարգի ձևավորման, վարման, տվյալների պահպանման և ՀՀ կենտրոնական բանկին տրամադրման» կարգը:
- «Ակտիվների արժեթղթավորման և ակտիվներով ապահովված արժեթղթերի մասին» և «Ապահովված հիփոթեքային պարտատոմսերի մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերի ընդունման դեպքում իրականացնել համապատասխան ենթաօրենսդրական դաշտ ձևավորելու աշխատանքներ:
- Մշակել «Ավտոտրանսպորտային միջոցների շահագործման հետևանքով երրորդ անձանց պատճառված վնասներից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը և դրանից բխող այլ օրենքների նախագծեր:
- Բժշկական ապահովագրության ոլորտի զարգացումը խթանելու նպատակով ՀՀ առողջապահության նախարարության հետ համատեղ մշակել «ՀՀ առողջապահության ոլորտում միասնական տեղեկատվական շտեմարանի վերաբերյալ հայեցակարգ»:
- Մշակել «Ապահովագրական ընկերությունների՝ տեղերում ստուգումների իրականացման վերահսկողության ձեռնարկ»:
- Շվեդական բորսայական օպերատոր OMX-ի (O-Էմ-Էքս) հետ շարունակել Հայաստանի արժեթղթերի շուկայի զարգացման հեռանկարների ուսումնասիրության և զարգացման առաջարկությունների ծրագրի իրականացումը:
- Մշակել 2007 թվականի հոկտեմբերի 11-ին ընդունված «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքից բխող ենթաօրենսդրական ակտերը և փոփոխություններ կատարել համապատասխան իրավական ակտերում:

- Մշակել ներդրումային հիմնադրամների գործունեությունը կարգավորող օրենսդրություն և վերամշակել բաժնետիրական ընկերությունների վերաբերյալ օրենսդրությունը:
- Շարունակել ակտիվ մասնակցությունը կենսաթոշակային համակարգի բարեփոխումների աշխատանքներին:
- Բանկերում իրականացնել Բազել 2-ի պահանջների ներդրում, ֆինանսական խմբերի միասնական ռիսկերի և ռիսկերի կառավարման գործընթացների գնահատում:
- Վարկային կազմակերպություններում գնահատել ներքին հսկողության համակարգերը:
- Ապահովագրական ընկերություններում սկսել ակտուարական ինստիտուտի ձևավորման և ապահովագրական ընկերությունները համապատասխան մասնագետներով համալրելու գործընթացը՝ առավելապես ուշադրություն դարձնելով ռիսկերի կառավարմանը, կադրային քաղաքականությանը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների բավարար մակարդակի ապահովմանը (հաշվապահական գործուն ծրագրեր, տեղեկատվական անվտանգություն և այլն), ապահովագրական ընկերությունների նկատմամբ ապահովադիրների վստահության ամրապնդմանը, շուկայի ենթակառուցվածքների ձևավորմանը, օտարերկրյա ներդրումների խթանմանը:
- «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված՝ կորպորատիվ ֆինանսների վերաբերյալ հրապարակային առաջարկությունների, հաշվետու թողարկողների կողմից բացահայտման ենթակա տեղեկատվությունների, օրենսդրության շրջանակներում հաշվետու թողարկողների կորպորատիվ հարաբերությունների նկատմամբ սահմանել վերահսկողություն:
- Աջակցել հրապարակային առաջարկով հանդես եկող անձանց, նշված գործընթացը իրականացնելու նպատակով շարունակել համագործակցությունը OMX-ի հետ:
- «Արժեթղթերի շուկայի մասին» ՀՀ օրենքին և ենթաօրենսդրական ակտերին համապատասխան իրականացնել արժեթղթերի շուկայի մասնակիցների վերագրանցումը և վերալիցենզավորումը, ինչպես նաև կանխարգելիչ և շուկայի վարվելակերպի վերահսկողության համակարգերի ներդրումը:
- Փոխանակման կետերում անցկացնել ծառայությունների մատուցման որակի գնահատում, ստուգել վերջիններիս գործունեության համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրությանը:
- Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացնել անկանխիկ շրջանառությունը խրախուսող միջոցառումներ, ապահովել վճարային համակարգերի հսկողության բավարար մակարդակ:
- Նախաձեռնել բանկային համակարգում կանխիկ դրամով իրականացվող գործառնությունների ընթացքում հնարավոր ռիսկերի նվազեցման, ՀՀ կենտրոնական բանկի նոր կառուցվող դրամարկղային հանգույցի տեխնիկական հագեցվածության, ինչպես նաև դրամարկղային հանգույցում աշխատանքային գործընթացների կազմակերպման աշխատանքներ:
- Շարունակել ԱՄՀ կողմից սահմանված թափանցիկության համաշխարհային չափորոշիչներին համապատասխանության ուղղությամբ տարվող աշխատանքները:

- Նախատեսել կրթական ծրագրեր՝ տնտեսական թեմաներ լուսաբանող լրագրողների և հանրակրթական դպրոցներում «տնտեսագիտություն» դասավանդող ուսուցիչների համար, ինչպես նաև ընդհանուր ուղղվածության կրթական ծրագրեր՝ ֆինանսատնտեսական ոլորտի վերաբերյալ բնակչության տեղեկացվածության մակարդակը բարձրացնելու նպատակով:
- Անցկացնել հայկական դրամի 15-ամյակին նվիրված խոշոր միջոցառումներ, ինչպես նաև շարունակել ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից իրականացվող կրթական ծրագրերը:
- Մշակել ՀՀ կենտրոնական բանկի աշխատակիցների շահադրժան և մեծ ներուժ ունեցող աշխատակիցների հայտնաբերման սկզբունքներ և կիրառել դրանք, նվազեցնել կադրերի հոսունության ցուցանիշները, ներդնել վերապատրաստման արդյունքների գնահատման նոր մեխանիզմ:
- Ընդլայնել վարկանշված կազմակերպությունների թիվը և խթանել կորպորատիվ պարտատոմսերի նոր թողարկումները:
- Ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնին վերապահված՝ փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի գործառույթի իրականացումը փոխանցել նաև համակարգի այլ շահագրգիռ մասնակիցներին՝ ընդլայնելով ու խորացնելով փողերի «լվացման» և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարը:
- Իրականացնել Վերստուգիչ խմբի գործունեությունը զարգացնելու, միջազգային լավագույն փորձին համապատասխանեցնելու միջոցառումներ: